

**LASI!
ATBALSTI!
IESAISTIES!**

SATURA VADLĪNIJAS

Latvijas Nacionālās bibliotēkas lasīšanas veicināšanas programmas
"Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija 2024" grāmatu kolekcijas iepazīšanai

Šo izdevumu ir publicējusi Latvijas Nacionālā bibliotēka (LNB).

Dokuments ir pieejams arī internetā:

<http://lnb.lv>

© Latvijas Nacionālā bibliotēka, 2024.

ISSN 2661-5851

Sastādītāji: Lāsma Badamšina, Lana Barižikova, Sarmīte Galsa,
Ilze Marga, Ilze Ramba

Konsultante: Silvija Tretjakova

Redaktore: Ilze Stikāne

Datorgrafikas noformējums: Alise Štrause

Ilustratore: Marita Maizīte

Izdevuma daļēja pārpublicēšana atļauta nekomerciālos nolūkos, pirms teksta fragmenta norādot tā izdevēju.

Atļauju pārpublicēt visu dokumentu var pieprasīt LNB Bērnu literatūras centrā
Mūkusalas ielā 3, Rīga, LV1423.

Tālr.: +371 67716040

E-pasts: berni@lnb.lv

Latvijas Nacionālās bibliotēkas (LNB) lasīšanas veicināšanas programmas “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija 2024” īstenošanai, kā arī integrēšanai mācību stundās LNB Bērnu literatūras centrs piedāvā metodisko materiālu, kurā tuvāk aplūkotas kolekcijas grāmatas.

LNB ar Latvijas Republikas Kultūras ministrijas un Izglītības un zinātnes ministrijas atbalstu sadarbībā ar partneriem 2024. gadā uzsāk plašu sabiedrības iesaistes kustību “Restarts lasīšanai”. Latvijas nākotne, mūsu veselība, labklājība, akadēmiskie panākumi, sociālekonomiskā kapitāla spēks un demokrātija ir atkarīgi no lasīšanas izplatības mūsu kopienās.

Lasītprasme ir viena no pamatprasmēm, kurā pamatojas skolēnu attīstības iespējas. Šīs prasmes nostiprināšana pamatzglītībā ir viens no galvenajiem obligātās izglītības uzdevumiem. Lasīšanas veicināšanas programmas, ko finansē LR Kultūras ministrija, ir atbalsta mehānisms, lai brīvprātīgā iesaistē daudzveidīgās lasīšanas nodarbībās tiktu trenēta lasīšanas tehnika, rosināta kritiskā domāšana un nostiprināta ikdienas lasīšanas tradīcija. Starptautiskā lasītprasmes novērtēšanas pētījuma “PIRLS 2021” rezultāti liecina, ka Latvijas sākumskolu skolēnu lasītprasme pēdējos gados ir pasliktinājusies, tādēļ nepieciešama visu iesaistīto pušu kopīga efektīva rīcība. Analizējot iepriekšējo gadu pieredzi, pedagogi ir norādījuši, ka, dažādojot metodes un izmantojot brīvā laika lasīšanas iespējas, tiek atbalstīts kvalitatīvs mācību process arī tiem skolēniem, kam lasītprasme ir nepietiekamā līmenī.

“Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija 2024” piedāvā kvalitatīvas, augstu novērtētas literatūras izlasi noteiktos vecumos, izvēlētās grāmatas atbilst bērnu interesēm un vajadzībām, uzrunā lielu daļu bērnu personiski un veido pozitīvu pamatu bērnu psiholoģiskai sasaistei ar grāmatām.

Programmas “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija” ietvaros bērniem ir iespēja doties uz bibliotēkām saņemt lasīšanai grāmatas, patstāvīgi lasīt, kā arī apspriest un par tām diskutēt ar vienaudžiem.

Pielāgojot programmu un nodrošinot pedagogiem iespēju efektīvāk to izmantot lasītprasmes attīstīšanai ikdienas darbā, ir sagatavots metodiskais materiāls un mācību līdzekļi (darba lapas), kuros izmantoti programmas 2024. gadam izvēlētie literatūras kolekcijas darbi. Atbalsts skolotājiem ir arī šo grāmatu pieejamība skolas bibliotēkās, kuras pieteikušas savu dalību programmai.

Metodisko materiālu elektroniskais izdevums satur nodarbību aprakstus un darba lapas. Ir formulēti mācību mērķi, sniegta papildinformācija, piedāvātas dažādas spēles, radošās rakstīšanas un citi mākslinieciskās pašizpaušmes uzdevumi, diskusiju temati, testi, jautājumi uzdevuma izpratnei, ko viegli izmantot lasītprasmes attīstīšanai, veicinot dažādas caurviju prasmes.

2024. gada lasāmo un vērtējamo 28 grāmatu kolekciju veido 9 oriģinālliteratūras darbi un 19 tulkojumi, kas tulkoti no vācu, ukraiņu, japāņu, itāļu, norvēģu, franču, igauņu, somu, angļu, poļu un čehu valodas.

Grāmatas ir daudzveidīgas, un katrs lasītājs var atrast sev saistošu sižetu vai vizuālu vēstījumu. Var izbaudīt dzejas bagāto un skanīgo valodu, lasīt stāstus, iegrimt fantāzijas pasaulē, piedzīvot tikšanos ar īpašajiem bērniem, pārdomāt aktuālas tēmas un priecāties par lieliskajām ilustrācijām, kas dažās grāmatās atveras kā gleznas.

Svarīgs publicitātes elements un grafiskais organizators ir “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijas 2024” plakāts. Plakātus rekomendējam izvietot ne vien bibliotēkā, bet arī publiski plašāk pieejamās vietās – skolas gaitenēs, klasēs, ievietot kā banerus mājaslapā un citur. Tādam nolūkam ir pieejami atbilstoši formāti LNB mājaslapā www.lnb.lv.

“Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijas 2024” informatīvais buklets ir adresēts visu vecumgrupu dalībniekiem. To var lietot kā vienotu izdevumu, bet var arī sagriezt trīs daļās. Pirmajā daļā sniegta informācija par programmu vispār un to, kā soli pa solim tajā iesaistīties, kā arī parādītas pieaugušajiem piedāvātās grāmatas, bet sekojošās divas daļas var noderēt bērniem un jauniešiem par grāmatzīmēm ar atgādinājumu, kuras grāmatas vēl jāizlasa.

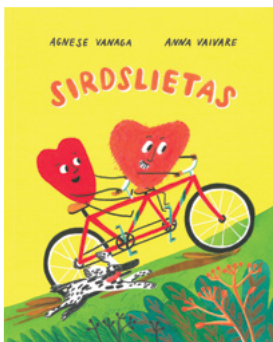
Vecāku žūrijas kolekcijā ir divi emocionāli piesātināti oriģinālliteratūras darbi. Rakstnieces Lauras Vinogradovas garstāsts “Vārnas” un Zanes Zustas romāns “Nepieradināts putns”. Divi piedāvātie tulkojumi – britu rakstnieces Rūtas Hoganas romāns “Kvīnijas Malones “Paradīzes viesnīca”” un čehu rakstnieces Viktorijas Hanišovas romāns “Sēņotāja” – atklāj bērnības traumu sekas un šķetina ilgi glabātu noslēpumu tīmekli. Vecāki, skolotāji un bibliotekāri, iesaistoties kopīgā lasīšanā, rāda bērniem pozitīvu piemēru un apliecina, ka laba lasītprasme un draudzība ar grāmatu ir ļoti svarīga.

Programmas noslēdzošais posms ir atsauksmju un sava vērtējuma par lasītajām grāmatām uzrakstīšana elektroniskajā novērtējuma anketā. Anketas piekļuves kodus un citu informāciju var atrast LNB mājaslapā www.lnb.lv. Pirms anketas aizpildīšanas vēlams aicināt īsi formulēt vai arī pārrunāt ar lasītājiem, kāda ir izvēlētās grāmatas galvenā doma un kā varētu raksturot kādu no galvenajām personām, piekodinot, ka nevajadzētu atstāstīt grāmatas saturu. Lai vērtējums būtu personisks un spētu ieinteresēt arī citus izlasīt konkrēto grāmatu, vēlams mudināt neizmantojot tādus apzīmējumus kā, piemēram, “interesanta”, “patika”, “daudz notikumu”.

Lasītāju rakstītos grāmatu vērtējumus parasti izlasa arī autori, un tie viņus iedvesmo turpmākajam darbam. Veiksmīgāk formulētie vērtējumi tiek citēti Lielajos lasīšanas svētkos, kuri parasti notiek Latvijas Nacionālajā bibliotēkā nākamā gada martā. Savukārt katra lasītāju žūrija lasīšanas un vērtēšanas posmu noslēdz ar kopīgi rīkotiem svētkiem savā bibliotēkā vai skolā.

BĒRNU ŽŪRIJAS 2024

5+ vecuma grupas grāmatas

Agnese Vanaga, Anna Vaivare

Sirdslietas

Rīga: Liels un mazs, 2023.

Agnese Vanaga (1985) ir rakstniece, kas strādā bērnu literatūrā, kā arī žurnālistikā un komunikācijas projektos. Studējusi finanšu vadību un filoloģiju Latvijas Universitātē, vairākus gadus strādājusi par žurnālisti. Viņas pirmā grāmata “Mazo latvju pirmie vārdi” iznākusi 2014. gadā, bet otrais darbs “Plastmasas huligāni” (2019), kas skar vides aizsardzības tēmas, ieguvis Bērnu un jauniešu žūrijas balvu un ir izmantots studijas “Animācijas brigāde” animācijas filmā “Dusmukule”. Garstāstam seko turpinājumi – “Plastmasas huligāni. Draugs pazudis” (2020) un “Plastmasas huligāni. Tas ir murgs!” (2023). Savukārt “Pagalma enciklopēdija” (2020) uzrakstīta vasaras brīvdienās, kopā ar bērniem meklējot atbildes uz visdažādākajiem jautājumiem par dabu mums apkārt.

Anna Vaivare (1987) ir māksliniece, ilustratore un arhitekte. Studējusi arhitektūru un ilustrāciju. Viņa ilustrē bērnu grāmatas un zīmē komiksus, ir piedalījies atsevišķu produktu dizaina un iepakojumu veidošanā. Viņas darbi regulāri tiek publicēti Latvijas komiksu žurnālā “Kuš!”, kā arī Latvijas un ārvalstu digitālajos un drukātajos medijos. 2016. gadā par ilustrācijām Leona Brieža dzejoļu krājumam “Saputrotā putra” viņa ir saņēmusi Starptautisko Jāņa Baltvilka balvu bērnu literatūrā un grāmatu mākslā, bet viņas ilsutrētā Ineses Zanderes bilžu grāmata “Zirgā” 2018. gadā ieguvusi grāmatu mākslas konkursa “Zelta ābele” balvu.

Nodarbība IEPAZĪSIMIES!

MĒRĶIS – veicināt prasmi izteikties un formulēt savas domas.

MATERIĀLI: 1. darba lapa, pildspalva, krāsainie zīmuļi, drošības adata.

UZDEVUMA APRAKSTS

- ➔ Izdalīt bērniem darba lapas un kopīgi pārrunāt uzdevumu.
- ➔ Aicināt bērnus aizpildīt prasīto un uzzīmēt sevi, kā arī savu nākotnes vīziju “Kas tu gribētu būt, kad izaugsi liels”.
- ➔ Aizpildītās darba lapas piespraust bērniem pie apgērba priekšpusē, lai ir viegli izlasāmas.
- ➔ Bērni staigā pa telpu, iepazīstas viens ar otra darba lapām un sarunājas par tām.

- ➔ Pēc savstarpējās iepazīšanās kopīgi pārrunāt, ko jaunu, interesantu un neparastu uzzinājuši viens par otru.

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- Kādas, tavuprāt, ir labas un sliktas rakstura īpašības, kāpēc?
- Kā tu domā, vai sāpes var būt tikai fiziskas?
- Vai varam vienmēr būt no visa pasargāti?
- Kas, tavuprāt, ir superspējas, lūdzu, pamato!
- Vai visiem cilvēkiem ir superspējas? Kādas varētu būt tavējās?
- Kā rīkoties, ja notiek kaut kas negaidīts?
- Vai viegli būt pacietīgam un kā tādām kļūt?
- Vai esi domājis, kas tu varētu būt, kad izaugsi liels?

Izveidot darba lapu galeriju, kurā katrai klāt ir pielikta papildus lapa ar iespēju pārējiem papildināt klasesbiedra uzrakstīto, piemēram, pierakstot klāt labās īpašības utt.

Nodarbība SPĒLĒ UN UZZINI

MĒRĶIS – rosināt iztēli, veicināt radošu domāšanu.

MATERIĀLI: 2. darba lapa, metamais kauliņš un figūras, ar kurām spēlēt.

UZDEVUMA APRAKSTS

- ➔ Sadalīt dalībniekus grupās (2–8 katrā).
- ➔ Aicināt katru grupu paņemt vienu darba lapu ar spēli un izgriezt klāt pievienotās kartītes.
- ➔ Nolikt kartītes blakus spēlei, lai var izmantot.
- ➔ Izdalīt grupām spēlēšanai metamos kauliņus un figūras.
- ➔ Mudināt bērnus spēlēt spēli, atbildēt uz jautājumiem kartītēs, kad nonāk uz laukumiem, kur tās parādītas.
- ➔ Kopīgi pārrunāt spēles jautājumus:
 - vai tie ir labi saprotami;
 - kurš jautājums patīcis vislabāk, kādēļ;
 - kurš jautājums licies sarežģītāks;
 - kurš jautājums licis domāt atbildi ilgāk, kādēļ;
 - kuru jautājumu labprāt uzdotu arī citiem.
- ➔ Aicināt katru grupu izvēlēties trīs jautājumus, kuri patīkuši vislabāk, un pastāstīt par tiem.
- ➔ Aicināt pārējos dalībniekus izteikt savas idejas un ieteikumus.

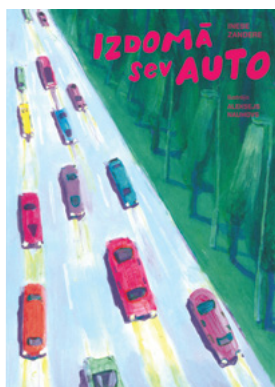
JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- Kā tu sadraudzējies ar citiem?

- Kura ir interesantākā vieta, kur esi slēpies?
- Ko darīt, ja otram sāp pāridarījums?
- Kā droši šķērsot ielu?
- Izstāsti kādu smieklīgu atgadījumu!
- Ko darīt, kad nav ko darīt?
- Kā rīkoties, ja sanāk sastrīdēties ar draugu?
- Kura ir vislabākā spēle, ko esi spēlējis?
- Parādi, kā izstaipīties pēc ilgas sēdēšanas?
- Kurš ir tavs mīļākais mācību priekšmets?
- Kur meklēt atbildes uz nezināmiem jautājumiem?
- Kas tu gribētu būt, kad izaugsi?
- Kā uzturēt savā istabā kārtību?
- Ko darīt, ja ir skumji?
- Kā kļūt pacietīgam?
- Kādas ir tavas superspējas?
- Kā rīkoties, ja bumba iekritusu ezerā?

Pastāstīt citiem par savām superspējām un padomāt par iespējām tās realizēt, lai darītu labu citiem.

Inese Zandere, Aleksejs Naumovs

Izdomā sev auto

Rīga: Liels un mazs, 2023.

Inese Zandere (1958) ir latviešu dzejniece, publiciste un redaktore, bērnu grāmatu autore un izdevēja. Viņa ir saņēmusi Literatūras gada balvu par dzejas grāmatām "Iekšīņa un ārīņa", "Melnās čūskas maiznīca" un "Mantojumi", Starptautisko Jāņa Baltvilka balvu par bērnu grāmatu "Māsa un brālis" un dzejas krājumu "Ja tu esi sivēns", Pastariņa balvu par dzejoļu krājumu "Iekšīņa un ārīņa", Autortiesību bezgalības balvu par visvairāk skanējušo muzikālo darbu bērniem – dziesmu "Prusakpolka". Pēc Ineses Zanderes dzejas uzņemtas animācijas filmas "Nikno lapsēnu maršs" un "Miega vilcieniņš". 2024.gadā viņa atkārtoti saņēma Jāņa Baltvilka balvu bērnu un jauniešu literatūrā par dzejas krājumiem "Putni mūs redz", "Izdomā sev auto" un grāmatu "Neredzami plāksterīši". Dzejniece tikusi nominēta Hansa Kristiana Andersena balvai un Astridas Lindgrēnes piemiņas balvai bērnu literatūrā.

Aleksejs Naumovs (1955) ir gleznotājs un mākslas pedagogs. No 2007. līdz 2017. gadam bijis Latvijas Mākslas akadēmijas (LMA) rektors, kur pašlaik strādā par profesoru. Pamatā glezno ainavas gan Latvijā, gan ārvalstīs un nereti tiek dēvēts par izcilāko mūsdienu Latvijas plenēristu. Mākslinieka izglītību A. Naumovs ieguvis Jāņa Rozentāla mākslas vidusskolā un Latvijas Mākslas akadēmijas Monumentālās glezniecības nodaļā, kur ieguvis mākslinieka-gleznotāja-pedagoga diplomu. A. Naumovs ar saviem darbiem piedalījies grupu izstādēs un personālizstādēs Latvijā, Zviedrijā, Vācijā, Lielbritānijā, Dānijā, Itālijā, Nīderlandē, ASV u.c. Saņēmis Starptautisko Jāņa Baltvilka balvu par ilustrācijām M. Cielēnas literārajai pasakai "Princese Aurēlija un kokspoki", nominēts Hansa Kristiana Andersena balvai. Kā labākais animācijas filmu mākslinieks saņēmis balvu "Lielais Kristaps" (2024) par Rozes Stiebras filmu "Sirds likums".

Nodarbība DAŽĀDIE AUTO

MĒRĶIS – sekmēt lasītā teksta izpratni.

MATERIĀLI: 3. darba lapa.

UZDEVUMA APRAKSTS

- ➔ Izdalīt darba lapas un aicināt bērnus izpētīt četras ilustrācijas no dzejoļu krājuma "Izdomā sev auto".
- ➔ Paskaidrot, ka pie katras ilustrācijas jāuzraksta, kā sauc konkrēto transporta līdzekli un kā to izmanto. Ja bērni vēl neprot rakstīt, aicināt uz jautājumiem atbildēt mutiski.
- ➔ Pēc uzdevuma izpildīšanas kopīgi apspriest atbildes.

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- Vai tu ikdienā pārvietojies ar auto?
- Kādus vēl auto veidus tu zini?
- Kāda veida auto, tavuprāt, var redzēt visbiežāk?
- Ar ko cilvēki vēl var pārvietoties, neskaitot auto?

Veikt novērojumu, kādas krāsas mašīnas visbiežāk pabrauks garām 10 minūšu laikā.

Nodarbība SAPŅU AUTO

MĒRĶIS – veicināt radošu pašizpaušmi.

MATERIĀLI: 4. darba lapa

UZDEVUMA APRAKSTS

- ➔ Izdalīt darba lapas un aicināt bērnus iztēloties un uzzīmēt savu sapņu auto.
- ➔ Aicināt bērnus pastāstīt par savu sapņu auto. Rosināt stāstījumu ar jautājumiem:
 - kāpēc uzzīmēji tieši šādu auto;
 - uz kurieni ar to varētu doties;
 - kurus cilvēkus tu velētos ņemt līdzi braucienā.
- ➔ Aicināt bērnus uzrakstīt piecu rindu dzejoli (piecindi), balstoties uz savu zīmējumu un stāstījumu par sapņu auto.
- ➔ Pastāstīt bērniem, kas ir piecinde – radošs darbs ar piecām rindiņām dzejoļa formā bez atskaņām. To izmanto, lai rosinātu skolēnus dziļāk pārdomāt apgūstamo tēmu. Piecindē informācija tiek apkopota precīzos izteikumos, kas raksturo apskatāmo tēmu. Piecindes rakstīšanas noteikumi:
 1. rinda ir viens vārds, kas nosauc izraudzīto tēmu (parasti lietvārds);
 2. rinda ir attiecīgā objekta raksturojums ar diviem vārdiem (parasti īpašības vārdi);
 3. rindā ir trīs vārdi, kas nosauc objekta darbību (parasti darbības vārdi);
 4. rinda ir no četriem vārdiem veidota frāze, kas raksturo skolēna izjūtas sakarā ar aplūkojamo objektu;
 5. rindā ir viens vārds vai vārdu savienojums, kas vēlreiz izsaka objekta būtību.

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- Kura ilustrācija dzejoļu krājumā tev patika visvairāk? Kāpēc?
- Kāds, tavuprāt, ir labs auto?
- Kādi auto, tavuprāt, būs nākotnē?
- Kas jāzina auto vadītājam?

Noskatīties kinostudijas *Pixar* 2006. gada animācijas filmu "Vāģi". Aplūkot, vai tuvākajā bibliotēkā ir grāmatas, kas saistītas ar šo animācijas filmu.

Juhani Pitseps, Katrina Ērliha
Vecmāmiņa, kas pārvērtās par kucēnu

Rīga: Jāņa Rozes apgāds, 2023.

Juhani Pitseps (1964) ir igauņu rakstnieks. Dzimis Tartu, studējis Tartu Universitātē, kur ieguvis botāniķa un ekologa specialitāti. Bijis zinātniskais līdzstrādnieks Igaunijas ZA Zooloģijas un botānikas institūtā, Tartu Leļļu teātra direktors un avīzes reportieris. No 2001.gada strādā par Igaunijas Dzīvības zinātņu universitātes Dabaszinātņu skolas vadītāju. Grāmatas raksta visai ģimenei, tai skaitā ir sarakstījis ap 15 grāmatu bērniem, no kurām trīs ir tulkotas arī latviešu valodā – “Ir mēness zelta kuģis” (2021), “Paulīnes sapņu mežs” (2022) (abas ilustrējusi māksliniece Gundega Muzikante) un “Vecmāmiņa, kas pārvērtās par kucēnu” (2023). Saņēmis Starptautisko Jāņa Baltvilka balvu (2022) par labāko tulkoto grāmatu bērniem.

Katrina Ērliha (1969) ir igauņu māksliniece, grāmatu dizainere un grafiķe. Viņa studējusi grafiku Igaunijas Mākslas akadēmijā un jau apmēram piecpadsmit gadus zīmē ilustrācijas bērnu grāmatām. Kopumā Katrina ir ilustrējusi vairāk nekā 20 grāmatu un saņēmusi dažādas balvas. Viņas ilustrētā grāmata “Mia ir priecīga”, ko sarakstījusi Tia Selli un tulkojusi Maima Grīnberga, ir saņēmusi Starptautisko Jāņa Baltvilka balvu (2018).

Marika Muzikante, tulkotāja, par Juhani Pitsepa romāna “Ir mēness zelta kuģis” tulkojumu saņēmusi Starptautisko Jāņa Baltvilka balvu.

Nodarbība PALĪDZĒSIM SUNIM IZAUGT

MĒRĶIS – veicināt prasmi formulēt savas domas.

MATERIĀLI: 5. darba lapa, krāsainie zīmuļi.

UZDEVUMA APRAKSTS

- ➔ Pārrunāt grāmatā pieminētos notikumus ar kucēna ienākšanu ģimenē, viņa pastrādātajiem nedarbiem un nepieciešamību sunīti skolot.
- ➔ Izdalīt bērniem darba lapas un kopīgi iepazīties ar uzdevumu.
- ➔ Aicināt bērnus aizpildīt darba lapas – izkrāsot kucēnu un trīs priekšmetus, kuri varētu palīdzēt Susim izaugt par labu suni.
- ➔ Aicināt bērnus pastāstīt, kādēļ ir izvēlējušies šos priekšmetus un kā tie kucēnam var palīdzēt augt.
- ➔ Pārrunāt bērnu pieredzi saistībā ar mājdzīvnieku ienākšanu ģimenē: kādas bijušas grūtības, ko varētu ieteikt citiem darīt un ko labāk nedarīt, kad mājās ir jauns dzīvnieks.

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- Vai tavās mājās ir kāds dzīvnieks?

- Kā, tavuprāt, var izaudzīnāt gudru suni?
- Kur iespējams tikt pie jauna mājdzīvnieka?
- Kā tu domā, vai dzīvnieki mūs saprot? Lūdzu, pamato savu atbildi!
- Kādam jābūt labam suņu skolotājam?
- Kā tev šķiet, kā suns izvēlas sev saimnieku?
- Kādas suņa īpašības tev vislabāk patīk?
- Kas, tavuprāt, cilvēkiem un dzīvniekiem ir līdzīgs un kas atšķirīgs?

- Iepazīties ar Ilzes Meisterses grāmatu “Mammū-ū, gribu sunīti!” (Rīga: Zvaigzne ABC, 2021), kur pastāstīts par sunīša iegādi, ienākšanu ģimenē, nepieciešamību to skolot un atbildību, kas jāuzņemas, iegūstot jaunu mājdzīvnieku.
- Kopīgi apmeklēt suņu skolu, iepazīties ar tur organizētajām nodarbībām, skolas ikdienu un cilvēkiem, kas tur strādā.

Nodarbība VECMĀMIŅA, KUCĒNS UN MĪKLA

MĒRĶIS – veicināt teksta izpratni.

MATERIĀLI: 6. darba lapa, parastais zīmulis vai pildspalva.

UZDEVUMA APRAKSTS

→ **Kopīgi pārrunāt stāsta notikumus:**

- vecmāmiņas un suņa novecošanu,
- vecmāmiņas un suņa aiziešanu viņsaulē,
- jaunā sunīša ienākšanu ģimenē,
- nedarbus, ko sunītis pastrādā augot,
- suņu skolas apmeklēšanu un pieaugšanu.

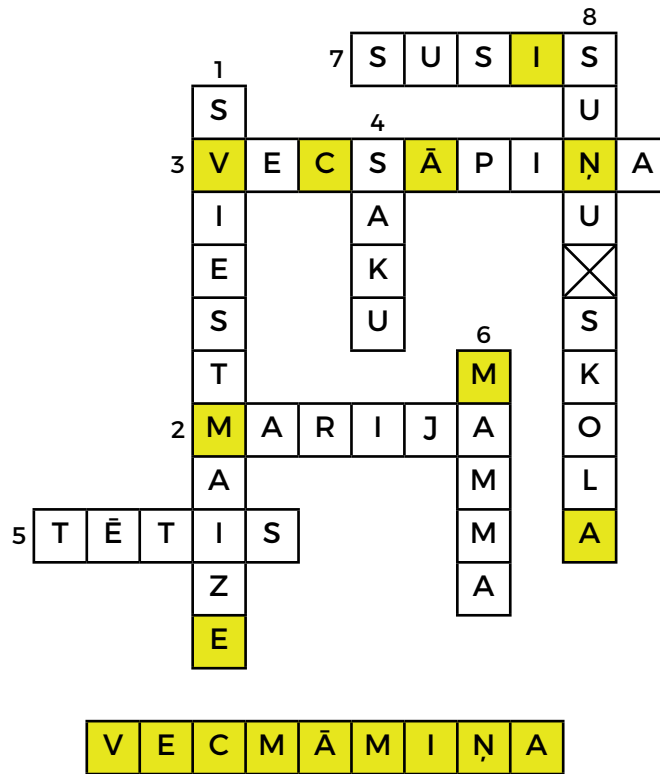
→ **Izdalīt darba lapas un pārrunāt veicamo uzdevumu.**

→ **Aicināt bērnus risināt krustvārdu mīklu, atbilžu meklēšanai, ja nepieciešams, izmantojot grāmatu.**

→ **Pēc krustvārdu mīklas atrisināšanas kopīgi pārrunāt jautājumus un salīdzināt atbildes.**

ATBILDES

1. Kas vecmāmiņai atgādina sapni par bērniņu? Ko ēd ar kūpinātu desu un sīkiem sīpollociņiem? Sviestmaize.
2. Kā sauc stāsta galveno varoni? Marija.
3. Kā sauc vecmāmiņu, kura nestaigā un augām dienām sēž uz gultas malas? Vecsāpiņa.
4. Kā sauc suni, kuram patīk gulēt pie vecmāmiņas un gaidīt, kad tam pakasis skaustu? Saku.
5. Kas atnes mājās jauno sunīti un pieliek kurpju plauktu augstāk? Tētis.
6. Kas gatavo sviestmaizes un rūpējas par māju? Mamma.
7. Kā sauc sunīti, ko tētis atved no Plikas ciema? Susis.
8. Kur Susis tiek vests, lai kļūtu par gudru suni? Uz suņu skolu.

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- Ko tu atceries no laika, kad biji pavisam mazs?
- Vai tu atceries, ko patīk darīt Marijas vecmāmiņai?
- Kā stāstā tiek saukta vecmāmiņa?
- Kādi dzīvnieki apciemo tavu pagalmu?
- Vai, tavuprāt, iejusties jaunās mājās ir viegli?
- Vai tu piekrīti, ka cilvēki iedalās *suņu* un *kaķu cilvēkos*, lūdzu, pastāsti vairāk!
- Kādi ir lielākie nedarbi, ko esi pastrādājis?
- Kā tu domā, vai izaugt lielam ir viegli?

Rosināt bērnus zīmēt katram savu vai stāstā tēlotās Marijas vecmāmiņu un pastāstīt par uzzīmēto (piemēram, pastāstīt savas atmiņas par vecmāmiņu, par kādu kopīgi piedzīvotu notikumu vai padarītu darbu utt.).

Katerina Mihaļicina

Kas aug parkā

Rīga: Baltais valis, 2023.

Katerina Mihaļicina (1982) ir ukraiņu bērnu grāmatu rakstniece, dzejniece, tulkotāja un redaktore, kura aktīvi piedalās dažādos grāmatu festivālos. Autore ir izdevusi 10 bērnu prozas un dzejas grāmatas, kā arī trīs dzejas krājumus pieaugušajiem, kas tulkti vairākās valodā.

Latvijas Nacionālajā bibliotēkā var apskatīt divas Katerinas Mihaļicinas grāmatas ukraiņu valodā – “Квіти біля четвертого” (“Ziedi pie ceturtā”, 2020) un “Реактори не вибухають” (“Reaktori nesprāgst”, 2020). Vairāk par autori var uzzināt “Ukrainian PEN” tīmekļa vietnē – <https://pen.org.ua/en/authors/mihalitsyna-kateryna>.

Oksana Bula (1989) ir ukraiņu bērnu grāmatu autore, māksliniece, ilustratore un dizainere. Viņa absolvējusi Ļvivas Nacionālo mākslas akadēmiju, kurā apguvusi stikla mākslu. Viņa ir piedalījusies daudzās mākslas izstādēs Ukrainā un citās valstīs. Latvijas Nacionālajā bibliotēkā var iepazīties ar Oksanas radīto Tukoni pasauli grāmatā ukraiņu valodā – “Тукони – мешканець лісу” (“Tukoni – meža iemītnieks”, 2018). Vairāk informācijas – <https://en.tukoni.world/author.html> ; <https://bettertimestories.com/collections/oksana-bula>.

Grāmata “Kas aug parkā” 2016. gadā ir iekļauta Minhenes Starptautiskās jaunatnes bibliotēkas veidotajā bērnu un jauniešu labākās literatūras katalogā “The White Ravens”.

Grāmatu no ukraiņu valodas tulkojis **Māris Salējs**. Latviešu valodā tulkota arī otra šīs pašas autores un ilustratores kopīgi radītā grāmata “Kas aug mežā” (2023).

Nodarbība KAS AUG PARKĀ

MĒRĶIS – veicināt izpratni par lasīto un nostiprināt iegūtās zināšanas. Rosināt vērot norises dabā un iepazīt parkā augošos kokus.

MATERIĀLI: 7. darba lapa (drukāta uz bieza papīra), šķēres.

UZDEVUMA APRAKSTS

- ➔ Pēc grāmatas izlasīšanas aicināt spēlēt kartīšu spēli (to var darīt gan individuāli, gan grupā).
- ➔ Izdrukāt darba lapas ar attēlu un tekstu kartītēm uz A4 vai A6 formāta lapām.
- ➔ Sagriezt darba lapu tā, lai veidojas 11 koku kartītes, 11 koku nosaukumu kartītes, un 17 kartītes ar koku lapu, zaru, ziedu, sēklu vai šo sastāvdaļu kombināciju attēliem; novietot kartītes uz galda.
- ➔ Lasīt priekšā grāmatas anotāciju, kas atrodama izdevniecības “Baltais valis” mājas lapā:

“Kas aug parkā” ir pasaka bērniem par svarīgām lietām: par izaugsmi un sevis atrašanu, par līdzībām un atšķirībām, kā arī par to, cik svarīgi ir, lai tev apkārt būtu kāds, kas ir kaut mazliet līdzīgs tev. Un vēl tas ir reizē ekoizglītojošs stāsts par kokiem mums apkārt, kuriem ejam garām, bet ne vienmēr zinām, kas tie ir. Tāpēc grāmata noderēs ikvienam mazajam lasītājam, kurš vēlas uzzināt visbiežāk sastopamo parka vai dārza koku nosaukumus, iemācīties tos atšķirt. Pateicoties lieliskajām ilustrācijām, būs tik viegli atcerēties, kā tie izskatās, kāda tiem ir miza, sēklas, lapas un ziedi.”

(<https://www.baltaisvalis.lv/veikals/item/gramatas/kas-aug-parka/>).

➔ **Spēles uzdevums – sašķirot visas kartītes 11 grupās, katrā grupā apvienojot**

- viena koka attēlu;
- attiecīgā koka sugas nosaukumu (bērzs, ginks, pīlādzis, liepa, kastaņa, kalnu kļava, kļava, osis, ozols, papele, vītols);
- 1-3 attēlus ar konkrētajam kokam raksturīgām sastāvdaļām – lapām, zariem, ziediem, augļiem, sēklām vai to kombinācijām.

➔ **Salīdzināt atbildes ar pareizajām atbildēm.**

➔ **Atbildēt uz jautājumiem uzdevuma izpratnei.**

KARTĪŠU SPĒLES PAREIZĀS ATBILDES (vai skatīt grāmatā)

VĪTOLS	GINKS	BĒRZS	KALNU KĻAVA
			
			

KĻAVA		OSIS		KASTAŅA		PAPELE	
							
							

OZOLS		LIEPA		PĪLĀDZIS	
					
					

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- Ko jaunu tu uzzināji, izlasot grāmatu?
- Kas ir parks un kas ir sējēnis?
- Kāpēc sējēnis vēlas zināt, kura koka sējēnis viņš ir?
- Kas ir piederības sajūta? Kā tā rodas?
- Par kurām koku sugām grāmatā stāstīts? Vai tu vari nosaukt vēl kādu grāmatā neminētu koku sugu?
- Vai citu valstu parkos ir tādi paši koki kā Latvijas parkos? No kā ir atkarīgs tas, kādi koki aug vai neaug parkā?
- Kurš koks tev patīk visvairāk? Pastāsti, kā šis koks izskatās un kādas ir tā lapas, ziedi, sēklas un augļi. Kāpēc tev patīk tieši šis koks?
- Kas dzīvo kokos?
- Kādu labumu koki dod cilvēkam?

- Kura koka sējenis ir stāsta galvenais varonis?
- Ginka koks saka savam sējenim: "Tagad esmu laimīgs. Jo laime ir atrast šajā pasaulē kādu, kurš ir tev līdzīgs. Kaut vai lapiņas ir līdzīgas, kaut vai rievīņas mizā...". Kāpēc ir tik svarīgi atrast kādu, kurš tev ir līdzīgs? Vai tev arī tas ir svarīgi? Vai cilvēkam viņa radinieki ir līdzīgi? Vai mēdz būt līdzība ar kādu citu cilvēku, kurš nav radinieks?

- Noklausīties raidījuma daļu par Katerinas Mihaļicinas grāmatu "Kas aug parkā" Latvijas Radio 1 raidījumā "Lasām un pļāpājam" (~10 min) – <https://lr1.lsm.lv/lv/raksts/raidijums-berniem-par-lasisanu/pasa-izdomatai-pasakai-var-zinat-beigas.-plapajam-ar-sofiju.a181371/>.
- Doties ekskursijā apciemot Rīgas centrā augošos ginkus. Viens atrodas iepretim Latvijas Universitātes ēkai Raiņa bulvārī 19, netālu no Timma tiltiņa pāri kanālam. Vēl divi ginki atrodas turpat netālu Kanālmalā iepretim Arhitektu ielai. Precīzu atrašanās vietu var noskaidrot rakstā – <https://www.santa.lv/raksts/aktuali/parbaudi-vai-spesi-no-seklas-izaudzet-ginku-nej-pakal-seklam-kamer-vel-ir-45573/>.

Nodarbība KURŠ PASTAIGĀJAS PA PARKU

MĒRĶIS – veicināt izpratni par lasīto un nostiprināt gūtās zināšanas; rosināt vērot norises dabā – iepazīt parka floru un faunu.

MATERIĀLI: 8. darba lapa, šķēres, līmes zīmulis.

UZDEVUMA APRAKSTS

- Pēc grāmatas izlasīšanas aicināt individuāli vai grupā veikt uzdevumu.
- Izdrukāt darba lapas uz A4 vai A6 formāta lapām un izdalīt.
- Izgriezt visus dotos attēlus.
- Ielīmēt attēlus darba lapas teksta brīvajās vietās.
- Salīdzināt, kā šis teikums ir rakstīts grāmatā.
- Atbildēt uz jautājumiem uzdevuma izpratnei.

TEKSTS AR ATBILDĒM (nosaukumam treknrakstā atbilst konkrēts attēls).

Parkā pastaigājās lieli un mazi **cilvēki**. Pa celiņiem tipināja **baloži** un **vārnas**. Zālē rāpoja **skudras, mārītes** un lidinājās **tauriņi**... Viņi bija cits citam līdzīgi. Mazie **cilvēki** – lielajiem, baloži – **baložiem**, vārnas – **vārnām**, skudras – **skudrām**, mārītes – **mārītēm**, bet tauriņi... Nu, **tauriņi** bija dažādi, taču katram bija **četri** spārni, **divas** ūsiņas un **sešas** kājiņas.

"Interesanti, kas izaugs no manis? Kam es būšu līdzīgs?" nodomāja **sējenis** un ņēmās aplūkot tuvējos **kokus**.

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- Ko jaunu tu uzzināji, izlasot grāmatu?
- Kāpēc pastāv parki? Kā tie rodas?
- Kas pastaigājas pa parku?

- Kas dzīvo parkā?
- Kādas dzīvas radības var sastapt parkā?
- Kurš parks tev patīk visvairāk? Kāpēc tas tev patīk?
- Kāds būtu tavs sapņu parks? Apraksti to!
- Kam sējenis būs līdzīgs, kad izaugs liels?
- Vai tu arī domā par to, kāds tu būsi un kam līdzināsies, kad pieaugsi? Kā tev liekas, kāds tu būsi? Kas mainīsies?

- Doties pastaigā uz tuvāko parku, kur vēl nav būts.
- Doties ekskursijā uz Latvijas Universitātes botānisko dārzu Rīgā vai Salaspilī un meklēt pasakā minētos kokus, lai apskatītu tos dabā. Grūtības ir atrast ginku un kalnu kļavu, jo tie Latvijā ir reti sastopami.
- Izlasīt arī otru ukraiņu autores Katerinas Mihaļicinas un ilustratores Oksanas Bulas kopīgi veidoto grāmatu “Kas aug mežā” (Baltais valis, 2023.), salīdzināt mežu un parku, noskaidrot, kas tur aug un dzīvo.

Nodarbība ATTĒLU MĪKLAS

MĒRĶIS – veicināt izpratni par lasīto un nostiprināt zināšanas. Rosināt domāt par dabas daudzveidību un skaistumu.

MATERIĀLI: 9. darba lapa, zīmulis.

UZDEVUMA APRAKSTS

- Pēc grāmatas izlasīšanas aicināt individuāli vai grupā veikt uzdevumu.
- Izdrukāt darba lapas un izdalīt dalībniekiem.
- Izlasīt 11 mīklas un apskatīt 11 attēlus, kas ir mīklu atrisinājumi. Pie atbilstošā attēla uzrakstīt mīklas kārtas numuru. Katrai mīklai ir viens atrisinājums (attēls).
- Salīdzināt ar pareizo atbildi.
- Atbildēt uz jautājumiem uzdevuma izpratnei.

ATBILDES

1. “To iztecina tieši no stumbra. Sula ir dzidra un ļoti veselīga.” (Attēls: bērzu sulas burka.)
2. “Un lapas tam tādas viļņainas – viens, divi, trīs, četri, pieci, un vēlreiz – viens, divi, trīs, četri, pieci.” (Attēls: ozola lapa ar zīli.)
3. “Kad ogu pārkož, tā ir rūgta. Taču putni ar tām mīlojas visu ziemu.” (Attēls: pīlādža ogu ķekars.)
4. “Bet tikai retais zina, ka liepai ir augļi, kas izskatās kā zirnīši. Lūk, šādi! Tie jautri kraukšķ, ja tiem pāri brauc riteņi vai skrituļdēļa ritentiņi – kraukš, kraukš, kraukš!” (Attēls: liepas augļi.)
5. “Tās sauc par dvīņspārnuļiem, jo tām ir divi spārni, ar ko laisties līdzī vējam. Vai arī smieklīgi – par deguntiņiem.” (Attēls: kļavas sēklas.)
6. “No oša sēklām var uztaisīt jancīgu cilvēciņu.” (Attēls: cilvēciņš no oša sēklām.)
7. “Pavasārī tās vainagā deg baltas vai sarkanās ziedu svecas. Lūk, šādas! Pēc tam tajā izaug

- zaļi eži – apaļi un durstīgi.” (Attēls: kastaņas zieds.)
8. “Papeles sēklas atgādina kārbiņas, kurās paslēptas pūkas.” (Attēls: papeles sēklu piltuve ar baltām pūkām.)
 9. “Bet lapas vītolam ir garas un šauras. Līdzīgas kanoē laivām vai indiāņu pirogām. Noliec uz ūdens, uzpūt – un atā!” (Attēls: indiānis uz vītola lapas.)
 10. “Kalnu kļava neobildēja. Tikai pakustināja lapas. Lūk, šādas!” (Attēls: kalnu kļavas lapa.)
 11. “Un ļoti neparastas lapas – līdzīgas zaļiem tauriņiem vai japāņu vēdekļiem.” (Attēls: ginka lapa.)

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- Ko jaunu tu uzzināji, izpildot uzdevumu?
- No bērza var iegūt bērzu sulu. Vai zini vēl kādu koku, kura sulu cilvēki lieto uzturā?
- Kādus materiālus un citus labumus vēl var iegūt no dažādiem kokiem?
- Kā vēl var izmantot koku mizu, ziedus, augļus, ogas, sēklas, zarus, saknes?
- Kādas lietas tavās mājās ir no koka?
- Ko dara ar liepziediem?
- Kā var izmantot pīlādža ogas?
- Kas rada skābekli vai gaisu, kuru elpojam?
- Kas, tavuprāt, ir pats vērtīgākais, ko cilvēki iegūst no kokiem?
- Vai tu esi iestādījis kādu koku? Kur un kādu esi iestādījis vai gribētu iestādīt?
- Vai sargāt kokus ir svarīgi? Kāpēc tu tā domā?

- Lejupielādēt jauno aplikāciju “Latvijas radio pasakas” un noklausīties pasakas – “Vecais bērzs”, “Kā zaķu Jānītis tecināja bērzsulas” un “Pasaku par bērzu un viņa draugiem”.
- Sacerēt un uzdot citiem savas mīklas par parku un tā iemītniekiem.
- Izspēlēt mēmo šovu par tēmu “Uzmini koku, lapu, zaru, ziedu, sēklu, augli, ogu”.

Katri Kirkopelto

Mollis

Rīga: Helios, 2024.

Katri Kirkopelto (1966) ir somu māksliniece, ilustratore un vizuālās mākslas skolotāja. Radījusi bilžu grāmatu sēriju par Mollī – jau vairāk nekā 10 grāmatu. Viņa tām ir gan teksta, gan ilustrāciju autore. Katri Kirkopelto ir veidojusi ilustrācijas ne tikai bērnu grāmatām, bet arī mācību materiāliem un žurnāliem.

Kā māksliniece Katri Kirkopelto organizējusi personālizstādes, kā arī piedalījusies dažādās izstādēs Somijā un ārvalstīs, tai skaitā arī Bratislavas biennālē.

Viņas darbi nominēti dažādām starptautiskām un nacionāla mēroga balvām.

No somu valodas tulkojusi **Maima Grīnberga** (1969), vairākkārtēja Starptautiskās Jāņa Baltvilka un citu balvu laureāte.

Nodarbība DRAUDZĪBAS KOKS

MĒRĶIS – veicināt izpratni par dzīves vērtībām, mudināt uz cieņu un draudzīgu attieksmi vienam pret otru.

MATERIĀLI: 10. darba lapa, no papīra izveidota draudzības koka pamatne, kuru pēc tam bērni izgrezno ar sirsniņām; krāsainie zīmuļi vai flomāsteri.

UZDEVUMA APRAKSTS

- Ar nodarbības dalībniekiem pārrunāt grāmatas saturu.
- Izdalīt bērniem zīmuļus vai flomāsterus, katram vairākas krāsainas sirsniņas.
- Aicināt bērnus uz sirsniņām uzrakstīt, kas, viņuprāt, veicina draudzību, kas iepriecina draugus un kas nē. Uz sirsniņām var arī uzzīmēt lietas, kas iepriecina un kas nē.
- Pēc noteikta laika visas sirsniņas savākt vienkopus.
- Ar sirsniņām izgreznot draudzības koku, iepriekš pārrunājot, kur tā būtu jānovieto – kokā vai zem tā.
- Koka zaros salikt sirsniņas, kur uzrakstītas vai uzzīmētas draudzību veicinošas lietas, zem koka – tās, kas draudzībai var kaitēt un to izjaukt.

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- Ko mēs gūstam no patiesas draudzības? Kāpēc tā ir nepieciešama?
- Kāds draugs esi tu? Pastāsti par notikumiem vai situācijām, kurās tu esi rīkojies kā labs draugs.
- Kāda ir draudzīga klase?

- Organizēt tematisko bērnudārza grupiņas, klases vai bibliotēkas čaklāko lasītāju ballīti, sagatavot uzdevumus saistībā ar tēmu “Draudzība”, piemēram, draugu fotosesijas, smaidīšana pie spoguļa utml.
- Piedāvāt noskatīties reklāmas video par citām Katri Kirkopelto grāmatām no sērijas par Mollī: <https://mollinmaailma.fi/kategoria/video/>.

Nodarbība SMAIDU DARBNĪCA

MĒRĶIS – veicināt vērīgumu un empātiju.

MATERIĀLI: 11. darba lapa, krāsainie zīmuļi.

UZDEVUMA APRAKSTS

- Ar nodarbības dalībniekiem pārrunāt pasakas saturu, īpaši to, kā Mollis aizdomājas par smiekliem.
- Aicināt uz sarunu par smaidu nozīmi cilvēka pašsajūtā, par to, ka smaidīt var dažādi.
- Izdalīt bērniem krāsainos zīmuļus, darba lapas.
- Aicināt iezīmēt gleznu rāmjos dažādus tēlus, akcentējot smaidu un sejas izteiksmi.

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- Vai smaids palīdz sadraudzēties? Kāpēc?
- Par ko liecina smaidi cilvēku sejās?
- Vai tev patīk smaidīt? Kad tu to dari un kāpēc?

Kopīgi izgatavot draudzības aproci un uzdāvināt draugam.

https://www.youtube.com/results?search_query=how+to+make+friendship+bracelets

Kitija Krauzere
Es gribu sunīti, vienalga kādu

Rīga: Liels un mazs, 2023

Kitija Krauzere (1970) ir bērnu grāmatu rakstniece un ilustratore, dzimusi Briselē angļu-zviedru ģimenē, uzaugusi un skolojusies franču valodas vidē. Grafisko mākslu studējusi *Saint-Luc* institūtā un, saglabājot klasiskās bilžu grāmatas tradīcijas, grāmatu ilustrēšanai izmanto galvenokārt zīmuļus un tušu. Viņa ir autore aptuveni 40 grāmatām, kas tulkotas un izdotas vairāk nekā 20 valodās. Autore pati rada gan stāstus, gan zīmējumus, un, kā uzskata pati māksliniece, viņu spēcīgi iespaidojušas pašas izjustās dzirdes problēmas, kas jau kopš bērnības ierobežojušas viņas kontaktus ar apkārtējo vidi, vienlaikus pamudinot attīstīt iztēli un veidot pašai savu pasauli. K. Krauzere 2010. gadā saņēmusi Astridas Lindgrēnes piemiņas balvu (ALMA) un daudz citu apbalvojumu. Latviski izdotas četras grāmatas – “Skrību skrābu tvīt plunkš” (2011), “Ezera Annija” (2012), “Mazie nakts stāsti” (2019), “Es gribu sunīti, vienalga kādu” (2023) un Ulfa Starka stāsts “Bēguļi” (2020) ar viņas ilustrācijām.

Elīna Brasliņa (1988) tulkojusi stāstu no franču valodas, Latvijas Universitātē studējusi franču valodu un literatūru, Latvijas Mākslas akadēmijā – grafiku. Vairāk pazīstama kā ilustratore – 2017. gadā saņēmusi Starptautisko Jāņa Baltvilka balvu grāmatu mākslā.

Nodarbība MANS SAPŅU MĪLDZĪVNIEKŠ

MĒRĶIS – veicināt fantāziju un radošo pašizpausmi.

MATERIĀLI: 12. darba lapa, krāsainie zīmuļi.

UZDEVUMA APRAKSTS

- Pārrunāt stāsta notikumus.
- Izdalīt bērniem krāsainos zīmuļus un darba lapas.
- Aicināt uzzīmēt savu sapņu mīldzīvnieku un izdomāt viņam vārdu.
- Aicināt pastāstīt par kopīgiem piedzīvojumiem, pastaigām, spēlēm un visu ko citu, ko varētu darīt kopā ar savu mīldzīvnieku.
- Pārrunāt, kā rūpēties par mājdzīvniekiem.

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- Kādi ir stāsta galvenie notikumi?
- Kādi var būt neparastāki mājdzīvnieki?
- Vai tev ir kāds mājdzīvnieks un kā tu par viņu rūpējies?
- Vai tu zini, kad tavš mājdzīvnieks ir priecīgs un kad noskumis vai bēdīgs?
- Kādēļ ir nepieciešama suņu skola un ko tajā dara?

Izveidot izstādi ar bērnu zīmējumiem un pārrunāt, kurus dzīvniekus ir vieglāk uzzīmēt, kurus grūtāk, kā veicies ar vārda došanu savam mīldzīvniekam.

Nodarbība MĪKLU RĪTS

MĒRĶIS – rosināt radošu pašizpaušmi mīklu sacerēšanā un zīmēšanā.

MATERIĀLI: 13. darba lapa skolotājam ar mīklu vārdiem, A4 lapas, krāsu zīmuļi.

UZDEVUMA APRAKSTS

→ Iepazīstināt bērnus ar Kitijas Krauzeres grāmatu un pārrunāt svarīgākos notikumus.

→ No darba lapas izgriezt vārdus mīklu sacerēšanai:

SUNS, KŪKAS, SKOLA, PUDELE, MEITENE, GULTA, MAMMA, SEGA, AVĪZE, KRŪZE, ĀBOLS, MĀJA, PILDSPALVA, KOKS, GRĀMATA, PIDŽAMA, PARKS, ZOBU BIRSTE, SPILVENS, LIETUS, MĀKONIS, ZĀBAKI, LIETUSMĒTELIS, VĒJŠ, PEĻĶES, PUĶES, LAPA, SAULE.

→ Aicināt bērnus izvēlēties lapiņu ar vārdu un sacerēt par to mīklu.

→ Lai vieglāk sacerēt mīklu, uzdot jautājumus.

- Vai tā ir dzīva būtne?
- Kur tā atrodas?
- Kāda tā izskatās?
- Kas tai raksturīgs?
- Kur to var sastapt?
- Ko ar to var darīt?

→ Kopīgi minēt mīklas.

→ Pārrunāt, kādas mīklas bijis grūtāk sacerēt un kādas – vieglāk.

→ Uzaicināt uzzīmēt savas sacerētās mīklas tēlu.

→ Noslēgumā var uzdot un minēt vēl citas mīklas.

→ Apbalvot labākās, interesantākās un neparastākās mīklas sacerētāju.

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- Kāds svarīgs temats tiek apspriests Millijas klasē?
- Kāpēc Millijai vajag suni?
- Kā tu domā, vai būtu interesanti, ja visi klasesbiedri domātu un runātu vienādi?
- Kādu suni Millija iedomājas tētīm un mammai?
- Kādos gadījumos suns nonāk patversmē? Vai viņš tur var būt laimīgs?
- Vai esi bijis suņu patversmē? Pastāsti!
- Kā Millija izvēlas savam sunim vārdu?
- Kāpēc meitenēm, tavuprāt, nepatīk Millijas suns?
- Kā draudzenes un citi suņi izturas pret Milliju un Princi?

- “Vācies, Princi! Tu nemaz neesi īsts suns!” šādus vārdus Millija saka savam sunim. Kas notiek ar suni?
- Kā, tavuprāt, Millija jūtas vakarā? Ko viņa dara?
- Ar ko atšķiras mazais Princis, ko viņš prot?
- Vai, tavuprāt, suns var iemācīties lasīt, rakstīt un rēķināt?

Izlasīt, izpētīt ilustrācijas un pārrunāt Kitijas Krauzeres bilžu grāmatu “Mazie nakts stāsti” (Rīga: Liels un mazs, 2019.). Salīdzināt to ar bilžu grāmatu “Es gribu sunīti, vienalga kādu” un pārrunāt līdzīgo un atšķirīgo.

BĒRNU ŽŪRIJAS 2024

9+ vecuma grupas grāmatas

Ērlenns Lū, Kims Jorteijs
Kurš sasēdēja brūno sieru?
Rīga: Liels un mazs, 2023.

Ērlenns Lū (1969) ir viens no iemīļotākajiem un populārākajiem norvēģu rakstniekiem. Viņš dzimis Trondheimā, studējis folkloru, kinozinātņi un literatūru, ar romānu debitējis 1993. gadā. Trīs Ērlenna Lū romāni pieaugušajiem – “Naivi. Super” (2005), “Doplers” (2011) un “Mulejs” (2012) – ir tulkoti un izdoti arī latviešu valodā. Latviski izdoti viņa stāsti bērniem un pusaudžiem “Kurts četrās grāmatās” (2009), kas guvuši lielus panākumus un ir uzvesti arī teātrī.

Kims Jorteijs (1973) ir norvēģu elektroniskās mūzikas mūziķis, grafiskais dizainers, ilustrators, filmu režisors un rakstnieks. Arī Kims Jorteijs dzimis Trondheimā, studējis gan Tronheimas Mākslas akadēmijā, gan Dānijas Karaliskajā Mākslas akadēmijā Kopenhāgenā.

Komiksa tulkotāja no norvēģu valodas ir **Jolanta Pētersone** (1978).

Nodarbība BRŪNĀ SIERA LABIRINTS

MĒRĶIS – veicināt vēribu un sekmēt loģisko domāšanu.

MATERIĀLI: 14. darba lapa, zīmulis vai pildspalva.

UZDEVUMA APRAKSTS

- Pārrunāt ar bērniem komiksa saturu.
- Izdalīt darba lapas un aicināt patstāvīgi iziet labirintu.
- Nodarbības dalībniekam ir jāpārvietojas no laukuma uz laukumu kārtas skaitļu secībā. Lai atrastu pareizo ceļu, jāizdara izvēle, pa kuru ceļu iet – A, B vai C bultiņas virzienā. Pareizā izvēle aizvedīs uz nākamo laukumu. Mērķis ir sasniegt 10. laukumu.
- Kopīgi pārrunāt uzdevumā iekļauto jautājumu izvēli.

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- Kas ir detektīvžanrs? Vai vari nosaukt vēl kādu detektīvstāstu vai detektīvromānu?
- Vai zini kādu izmeklētāju no bērnu vai jauniešu literārajiem darbiem? Pastāsti par to.

- Arī ikdienā mums nākas risināt sarežģītas lietas un meklēt atbildes. Kā detektīvžanra literatūra var mums palīdzēt? Pamato savas domas!

ATBILDES

1. – A; 2. – B; 3. – A; 4. – C; 5. – A; 6. – C; 7. – B; 8. – A; 9. – B.

Noskatieties filmu “Vectēvs, kurš bīstamāks par datoru” <https://www.filmas.lv/movie/3866/> (skolas un bibliotēkas var iegūt iespēju skatīties šo filmu, sazinoties ar Nacionālo Kino centru).

Nodarbība SLEPENĀ ZIŅA

MĒRĶIS – veicināt vēribu un pacietību.

MATERIĀLI: 15. darba lapa, zīmuļi vai pildspalvas.

UZDEVUMA APRAKSTS

- Projicēt darba lapu uz interaktīvās tāfeles, lai veiktu uzdevumu kopīgi, vai izdalīt katram 15. darba lapu un veikt uzdevumu individuāli.
- Uzdevums – izlasīt slepeno ziņu un atbildēt uz jautājumu.
- Atrast pareizos burtus, kas atbilst cipariem, un ierakstīt atbilstošās vietās.
- Atbildēt uz jautājumu.

ATBILDE: 4–5.

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- Kas, tavuprāt, būtu jānoskaidro izmeklētājam vispirms, ja noticis kāds pārkāpums?
- Kādām rakstura iezīmēm jābūt labam izmeklētājam?
- Kāpēc detektīvžanrs ir ļoti iecienīts gan bērnu, gan pieaugušo vidū?
- Vai slepenas ziņas var būt vienīgi rakstītas uz papīra? Kādā formā vēl tās var būt?

Šī gada “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijas” kolekcijā ir iekļauts vēl viens detektīvstāsts – “Izmeklētāji no 3.A”, tā autors – igauņu rakstnieks Ilmars Tomusks. Salīdzini abās grāmatās tēlotos notikumus. Ar ko tie atšķiras? Kura no grāmatām tev patīk labāk? Kopīgi pārrunāji abu grāmatu notikumus, vērtējot izmeklēšanas gaitu.

Ilmars Tomusks
Izmeklētāji no 3. A
Rīga: Pētergailis, 2023.

Ilmars Tomusks (1958) ir igauņu rakstnieks, dzimis un audzis Tallinā, strādājis par igauņu valodas un literatūras skolotāju, bet kopš 1995. gada ir Igaunijas Valsts valodas inspekcijas vadītājs. Sarakstījis apmēram četrdesmit bērnu grāmatu, saņēmis daudz literāro godalgu. Viņa humoristiskie stāsti, kuros mijas reālisma un fantāzijas elementi, stāsta par gudru, aizņemtu bērnu ikdienas darbībām un piedzīvojumiem. Lielākā daļa Ilmara Tomuska darbu ir lasītāju iemīļoti detektīvstāsti.

Hillars Metss (1954) ir igauņu karikatūrists, ilustrators un animators. Viņa ilustrācijas publicētas daudzos Igaunijas preses izdevumos.

Daila Ozola (1969) ir bērnu literatūras tulkojēja no igauņu valodas.

Nodarbība SENĀS GRĀMATAS

MĒRĶIS – radīt interesi par grāmatniecības vēsturi, attīstīt informācijas meklēšanas prasmes.

MATERIĀLI: 16. darba lapa, rakstāmpiederumi.

UZDEVUMA APRAKSTS

→ Izdalīt bērniem darba lapas. Paskaidrot, ka, izmantojot informācijas avotus internetā un grāmatās, viņiem ir jāatbild uz jautājumiem par grāmatniecības vēsturi: ar ko ir slaveni Johans Gūtenbergs un Ernsts Gliks, kas ir inkunābula, kura ir pirmā zināmā un pirmā saglabājusies grāmata latviešu valodā.

→ Pēc uzdevuma izpildīšanas kopīgi pārrunāt atbildes.

→ Atgādināt bērniem stāsta sižetu, kur tiek paskaidrots, kas ir inkunābula:

Bērni cītīgi lauzīja galvu, bet neviens vairāk neko nespēja izdomāt, tāpēc skolotājam bija vien pašai jāpasaka pareizā atbilde:

“Inkunābula ir sena grāmata. Pirmās grāmatas, kas tika iespiestas gandrīz tāpat kā mūsdienās, bija Bībeles. Iespiešanas tehniku 15. gadsimta vidū izgudroja Johans Gūtenbergs, un grāmatas, kuras iespieda 15. gadsimtā, tiek dēvētas par inkunābulām. [...] Tajā laikā drukātās Bībeles bija ļoti biezas, tās iesēja ādas vai pat koka vākos un aizdarīja ar vara slēdzenēm. Līdz mūsdienām ir saglabāties ļoti maz inkunābulu, un tās ir ļoti vērtīgas.”

→ Atgādināt bērniem par stāsta sižetu, kur noskaidrojas, kāda grāmata mājās ir Kriksei un Kraksim:

Ziniet, tā tomēr nav inkunābula, kaut gan neapšaubāmi reta un dārga grāmata. Jums paveicās, ka tētis to neizsvieda, jo tā ir pirmā igauņu Bībele, kas drukāta 1739. gadā.

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- Ko tu darītu, ja savās mājās atrastu inkunābulu vai citu senu grāmatu?
- Kā, tavuprāt, tika radītas grāmatas pirms iespiešanas izgudrošanas?
- Ar ko, tavuprāt, atšķiras mūsdienu grāmatas no senajām?

Apmeklējiet Latvijas Nacionālās bibliotēkas pastāvīgo ekspozīciju “Grāmata Latvijā” vai aplūkojiet savā tuvējā bibliotēkā esošo vecāko grāmatu. Pārrunājiet iespaidus.

Nodarbība KĻŪSTI PAR IZMEKLĒTĀJU

MĒRĶIS – attīstīt loģisko domāšanu.

MATERIĀLI: 17. darba lapa, rakstāmpiederumi.

UZDEVUMA APRAKSTS

→ Pārrunāt ar bērniem, kas ir izmeklētājs.

Izmeklētājs parasti ir tiesībsargājošas iestādes darbinieks. Viņš ievāc informāciju noziegumu atklāšanai, runājot ar lieciniekiem un informatoriem, pētot lietiskos pierādījumus vai meklējot ierakstus datubāzēs. Tā rezultātā viņš var arestēt noziedzniekus un nodot viņus tiesāšanai. Izmeklētājs var strādāt policijā vai privāti.

→ Izdalīt bērniem darba lapas. Paskaidrot, ka, izmantojot dotos pavedienus, viņiem ir jāatklāj, kā sauc un cik gadu ir katram cilvēkam.

→ Pēc uzdevuma izpildīšanas kopīgi pārbaudīt atbildes.

ATBILDES

(No kreisās) 1. Jānis, 40 gadu; 2. Kristaps, 35 gadi; 3. Maija, 30 gadu; 4. Roberts, 55 gadi; 5. Dace, 25 gadi.

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- Vai tu gribētu strādāt par izmeklētāju? Kāpēc?
- Kādām rakstura īpašībām, tavuprāt, ir jāpiemīt izmeklētājam?
- Kādus pazīstamus izmeklētāju tēlus no literārajiem darbiem tu zini?

Izlasīt kādu rakstnieces Luīzes Pastores grāmatu no detektīvistu sērijas “Mākslas detektīvi”, salīdzināt ar Ilmara Tomuska “Izmeklētāji no 3. A” un pārrunāt kopīgo un atšķirīgo.

Indreks Kofs, Elina Sildre

Kur palika bērni?

Rīga: Liels un mazs, 2023.

Indreks Kofs (1975) ir igauņu rakstnieks, dzejnieks un tulkotājs. Studējis franču valodu un literatūru Tartu universitātē. Strādājis Igaunijas Juridiskās valodas centrā un par docētāju Tartu un Tallinas universitātēs. Tulko no franču un portugāļu valodas. Bērnu literatūrā ienāk 2012. gadā ar grāmatu “Mūsu lielais koks”, kurai seko dzeja un proza bērniem un jauniešiem. I. Kofa grāmatas ir nominētas un apbalvotas Igaunijas bērnu literatūras konkursos, vairākas tulkotas latviešu un citās valodās. Dzejas grāmata “Kur palika bērni?” iekļauta Boloņas bērnu grāmatu gadatirgus izlasē *BRAW Amazing bookshelf 2023*.

Elina Sildre (1980) studējusi grafisko dizainu Igaunijas Mākslas akadēmijā, sadarbojas ar bērnu žurnāliem un zīmē komiksus, ir ilustrējusi vairāk nekā 30 bērnu grāmatu. Viņai izdodas ieviest dzīvesprieku pat mācību izdevumu ilustrācijās. Vairākkārt viņas ilustrētie darbi ir iekļuvuši Igaunijas labāko bērnu grāmatu pieciniekā.

Indreka Kofa grāmatas “Kur palika bērni?” tulkotāja ir **Maima Grīnberga** (1969), vairākkārtēja Starptautiskās Jāņa Baltvilka balvas un citu balvu laureāte.

Inese Zandere (1958), dzejniece, publiciste, redaktore, bērnu grāmatu autore, kopā ar tulkotāju Maimu Grīnbergu strādājusi pie Indreka Kofa grāmatas atdzejošanas.

Nodarbība STĀSTI STĀSTU DZEJOLĪ

MĒRĶIS – veicināt fantāziju un rosināt interesi par dzeju.

MATERIĀLI: 18. darba lapa, pildspalva.

UZDEVUMA APRAKSTS

- Kopīgi pārrunāt grāmatas galvenos notikumus.
- Pievērst uzmanību tam, ka autors ir izmantojis neparastu veidu, lai pastāstītu stāstu – dzejoļus, kas katrs stāsta par savu notikumu, bet kopīgi veido vienu stāstu ar piecām nodaļām.
- Izdalīt bērniem darba lapas un aicināt izvēlēties vienu stāsta notikumu, par kuru uzrakstīt savu dzejoli. Grāmatas galvenie notikumi:
 - precīgā pilsēta, kurā bērni nejūtas labi un aiziet uz mežu,
 - skumjie vecāki, kas palikuši bez bērniem,
 - pieaugušie (karavīri, pedagogs, nīknsais tēvocis Reins, diriģents, tante Laine Liške un citi), kas neveiksmīgi iet uz mežu, lai pierunātu bērnus atgriezties,

- iepazīšanās ar tanti Sireli un tēvoci Poku, viņu atradums dārzā – liela māla bedre un plāns ierīkot SPA,
- Triku ielas SPA, kurā no meža ierodas bērni un sāk priecāties un spēlēties,
- kaimiņa Kalles ierašanās SPA un bērnu priecīgā tikšanās ar vecākiem.

- ➔ **Aicināt bērnus darba lapās pie piezīmēm uzrakstīt savu izvēlēto grāmatas notikumu un pierakstīt atslēgvārdus, ko var izmantot dzejoļa rakstīšanai.**
- ➔ **Aicināt bērnus darba lapā sacerēt savus dzejoļus.**
- ➔ **Aicināt bērnus nolasīt savus dzejoļus un pārrunāt tos.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- Kā tu raksturotu pilsētu, kurā dzīvo?
- Vai pazīsti savus kaimiņus?
- Vai, tavuprāt, viegli būt vecākiem? Lūdzu, pamato savas domas!
- Kā rīkoties, ja tev liekas, ka tiec par daudz ierobežots?
- Ko tu darītu dzejoļos tēloto bērnu vietā?
- Vai tu proti kādus trikus? Lūdzu, parādi kādu!
- Ko tu iesāktu ar lielu mālu bedri?
- Kādas ir tavas mīļākās rotaļas?
- Vai viegli ir salīgt mieru, kā tu ieteiktu to darīt?

Pārvērst dzejoli stāstā jeb ačgārns stāsts – bērni izvēlas vienu dzejoli un pārveido, apgriežot to otrādi, t. i., sākot stāstu no beigām. Izveidot nelielu stāstu, prezentēt to pārējiem un aicināt pārējos minēt, kurš dzejolis ir attēlots.

Nodarbība PIEDZĪVOJUMI MEŽĀ

MĒRĶIS – rosināt fantāziju, pilnveidot prasmi formulēt un attēlot savas idejas.

MATERIĀLI: 19. darba lapa, pildspalva, krāsainie zīmuļi.

UZDEVUMA APRAKSTS

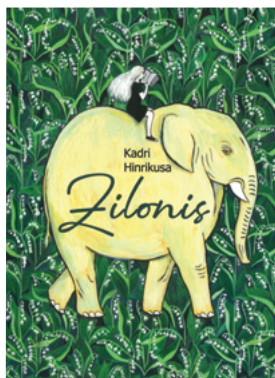
- ➔ **Pārrunāt dzejoļu galveno notikumu – bērnu aiziešanu uz mežu.**
- ➔ **Kopīgi noskaidrot,**
 - vai ir nepieciešams sagatavoties gājienam uz mežu,
 - kā, ejot uz mežu, gērbties vasarā un kā ziemā,
 - ko vislabāk ņemt līdzi uz mežu,
 - kur mežā vislabāk iekārtot nometni,
 - kā vajadzētu iekārtot nakšņošanas vietu.
- ➔ **Izdalīt darba lapas un aicināt bērnus uzzīmēt vai uzrakstīt, kā rīkoties šādās situācijās.**
- ➔ **Aicināt bērnus iepazīstināt vienam otru ar savām idejām un parādīt visiem savas darba lapas.**
- ➔ **Kopīgi apspriest un pārrunāt labākos risinājumus dažādajām situācijām.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- Vai ir droši vienam iet uz mežu? Lūdzu, pastāsti kādēļ.
- Kā rīkoties, ja esi apmaldījies?
- Kā gērbties, ejot uz mežu?
- Kā, tavuprāt, mežā jāiekārto nometne?
- Ko vajadzētu ņemt līdzi uz mežu?
- Kur mežā var nakšņot?
- Vai tu zini, kā rīkoties, ja kāds mežā ir apmaldījies?
- Ko tu ieteiktu darīt, lai neapmaldītos?

Organizēt tikšanos ar biedrības “Latvijas Skautu un gaidu centrālā organizācija” (LSGCO) pārstāvjiem, lai vairāk uzzinātu par mežu un drošu atrašanos tajā – <https://skauti.lv/>.

Kadri Hinrikusa

Zilonis

Rīga: Jāņa Rozes apgāds, 2023.

Kadri Hinrikusa (1970) ir igauņu bērnu grāmatu rakstniece un žurnāliste. Studējusi teātra zinātni Tallinas Universitātē, strādājusi Igaunijas Nacionālajā televīzijā, bet pašlaik ir redaktore bērnu žurnālā "Täheke". K. Hinrikusai lieliski padodas sirsnīgi un asprātīgi stāsti par bērnu ikdienas dzīvi. Viņas grāmatas divreiz iekļautas prestižajā Minhenes Starptautiskās jaunatnes bibliotēkas veidotajā labākās bērnu un jauniešu literatūras sarakstā "The White Ravens". Latviešu valodā izdotas trīs viņas grāmatas – "Taksis un Dogs" (2021), "Katrīna un zirņi" (2023) un "Zilonis" (2023). Garstāsts "Zilonis" 2021. gadā nominēts Igaunijas Kultūrkapitāla gadskārtējai bērnu literatūras balvai, bet 2022. gadā saņēmis Tartu bērnu literatūras balvu (Bērnības balvu).

Kadi Kurema (1963) ir igauņu ilustratore un grafiķe. Studējusi Igaunijas Mākslas akadēmijā, ilustrējusi 18 grāmatas bērniem, vairākas no tām iekļautas labāko igauņu bērnu grāmatu ikgadējā pieciniekā.

"Ziloni" latviešu valodā tulkojusi vairākkārtējā Jāņa Baltvilka balvas laureāte **Maima Grīnberga**.

Nodarbība KERTAS KRUSTVĀRDU MĪKLA

MĒRĶIS – veicināt multimediju izmantošanu lasīšanas veicināšanā.

MATERIĀLI: grāmata, dators ar interneta pieslēgumu, zīmulis vai 20. darba lapa, ja krustvārdu mīklu pilda uz papīra.

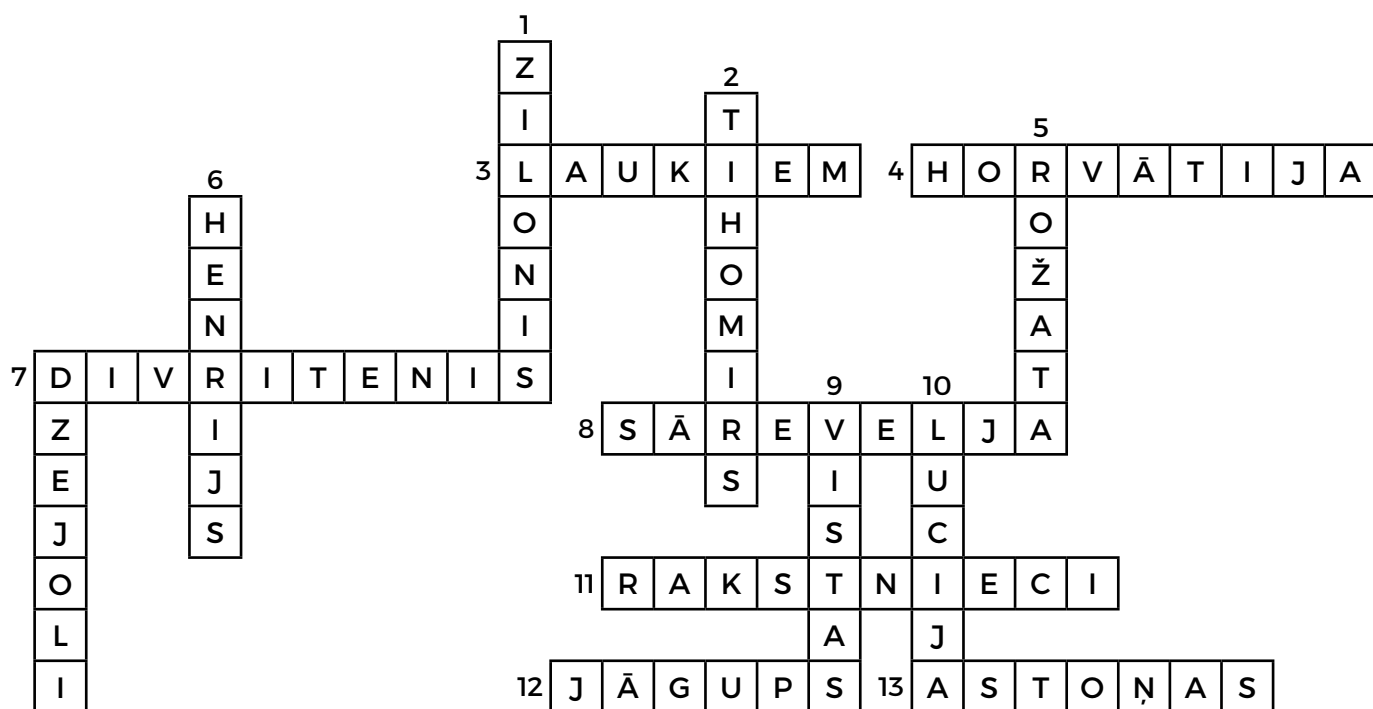
UZDEVUMA APRAKSTS

- ➔ Organizēt darbu individuāli vai grupās pie datora ar interneta pieslēgumu – atvērt mājaslapas adresi ar elektroniski izveidotu krustvārdu mīklu un to atrisināt. Kertas krustvārdu mīklas saite – <https://crosswordlabs.com/view/kertas-krustvardu-mikla>.
- ➔ Pirms uzdevuma izpildes iepazīstināt ar elektroniskās krustvārdu mīklas aizpildīšanas noteikumiem (sk. zemāk) vai lasīt instrukciju angļu valodā, uzspiežot uz izvēlnes ar uzrakstu [About] mājas lapā.
- ➔ Pēc uzdevuma veikšanas salīdzināt savas atbildes ar pareizajām atbildēm (sk. zemāk).

NOTEIKUMI ELEKTRONISKĀS KRUSTVĀRDU MĪKLAS AIZPILDĪŠANAI

- Noklikšķiniet uz krustvārdu mīklas rūtiņas ar kārtas numuru, kuru jautājumu vēlaties atbildēt, un aizpildiet to, rakstot ar mazajiem burtiem. Aktivizētie atbilžu lauki iekrāsojas pelēkā krāsā, un teksts rakstās melnā krāsā. Kad vārds ievadīts, tad jāspiež taustiņš [Enter]. Pareizas atbildes teksts iekrāsojas zaļā krāsā, bet nepareizas atbildes – sarkanā krāsā.

- Nospiediet [Enter], un kursorš automātiski pārlēks uz nākamo jautājumu.
- Lai labotu nepareizu atbildi, ieklikšķiniet vietā, pārrakstiet to vai izmantojiet tastatūras taustiņu [Backspace].
- Secība nav jāievēro, jebkurā laikā varat pārlēkt uz priekšu vai atpakaļ starp atsevišķiem atbilžu laukiem, izmantojot klaviatūras [Tab] taustiņu.
- Pēc mīklas atrisināšanas jānodzēš spēles laukums, spiežot uz izvēlnes ≡ -> *Clear puzzle*, lai nākamais, kas risinās mīklu, izmantojot to pašu datoru, neredzētu cita raskītās atbildes.

KRUSTVĀRDU MĪKLAS ATBILDES

Horizontāli

3. Bijušais Lucijas klases biedrs Henrijs pārcēlies dzīvot uz...? (laukiem, 23. lpp.)
4. Kāds ir Lucijas mammas dzimtās valsts nosaukums? (Horvātija, 32. lpp.)
7. Es apskaužu bērnus, kuriem ir...? (divritenis, 7. lpp.)
8. Kāds ir vietas nosaukums, kurā dzīvo Henrijs? (Sārevelja, 41. lpp.)
11. Kad pieaugšu, es vēlos kļūt par...? (rakstnieci, 5. lpp.)
12. Kā sauc manu tēvoci, kurš dzīvo kaimiņos Henrijam? (Jāgups, 49. lpp.)
13. Cik vistu ir vistu kūtī? (astoņas, 67. lpp.)

Vertikāli

1. Mans mīļākais dzīvnieks ir...? (zilonis, 11. lpp.)
2. Kādā vārdā tiek nosaukts gailis (horvātu valodā tas nozīmē "klusu mieru")? (Tihomirs, 69. lpp.)
5. Kā sauc horvātu saldo ēdienu, kuru es ēdu Lucijas mammas dzimšanas dienā? (rožata, 67. lpp.)
6. Kā sauc manu bijušo klases biedru, kura pagalmā ceļam vistu māju? (Henrijs, 34. lpp.)
7. Kādas literārās formas darbu es saceru par ziloni skolā uzdotajā mājas darbā? (dzejoli, 11. lpp.)
9. Ko Lucija grib uzdāvināt savai mammai? (vistas, 31. lpp.)
10. Kā sauc manu draudzeni, Olivera pusmāsu? (Lucija, 15. lpp.)

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- Kādas grūtības radās, risinot krustvārdu mīklu?
- Kā tev labāk patīk pildīt krustvārdu mīklu – tradicionāli ar pildspalvu uz papīra vai elektroniski?
- Kā tev labāk patīktu sastādīt krustvārdu mīklu – tradicionālā vai elektroniskā formā?

Izveidot elektronisku krustvārdu mīklu par kādu citu “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijas 2024” kolekcijā iekļautu grāmatu un aicināt to aizpildīt klases biedrus vai citus grāmatu lasītājiem – <https://crosswordlabs.com/>.

Nodarbība JAUTĀJUMU UN ATBILŽU SPĒLE - "PACELIET ROKU TIE, KURI.."

MĒRĶIS – grupas saliedēšana un lasītā izpratnes veicināšana.

MATERIĀLI: 21. darba lapa, šķēres, trauks izlozes lapiņām.

UZDEVUMA APRAKSTS

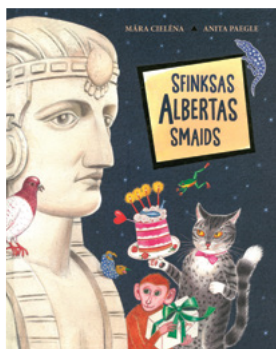
- ➔ Pēc garstāsta izlasīšanas izdrukāt darba lapu. Sagrieziet to 16 uzdevumu lapiņās. Katrā no tām ir kārtas numurs, citāts no grāmatas, uzdevums visiem un individuāls jautājums. Salocīt katru lapiņu un ielikt uzdevumus izlozes traukā.
- ➔ Aicināt katru dalībnieku izvēlēties vienu vai vairākas uzdevumu lapiņas. Ja dalībnieku ir daudz, tad var strādāt pāri un izlemt, kurš lasa uzdevumu un kurš atbild uz jautājumu.
- ➔ Spēles vadītājs rosina dalībniekus nolasīt uzdevumu un atbildēt.

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- Vai garstāstā ir atspoguļotas tev un taviem vienaudžiem aktuālas tēmas? Mini piemērus.
- Vai jautājumu un atbilžu spēle tev palīdzēja vairāk iepazīt cilvēkus, kuri to spēlēja kopā ar tevi? Pastāsti par savu interesantāko atklājumu spēles laikā.

Izveidot savu atmiņu kladi vai albūmu. Ierakstīt tajā tevi interesējošus jautājumus un aicināt kladē rakstiski atbildēt savus klases biedrus, draugus, paziņas, radniekus. Saglabāt to, jo pēc daudziem gadiem būs interesanti pārlasīt.

Māra Cielēna, Anita Paegle

Sfinksas Albertas smaids

Rīga: Lietusdārzs, 2023.

Māra Cielēna (1954) ir bērnu grāmatu rakstniece, tulkotāja un redaktore. Dzimusi un augusi Rīgā, mācījusies Rīgas 49. vidusskolā un absolvējusi Latvijas Valsts universitātes Filoloģijas fakultāti. Strādājusi Latvijas Zinātņu akadēmijas Valodas un literatūras institūtā, vēlāk bijusi redaktore izdevniecībās "Liesma", "Sprīdītis", "Madris" un galvenā redaktore bērnu žurnālā "Ezis". Viņa ir autore vairāk nekā 50 bērnu grāmatām – literārajām pasakām, dzejoļu krājumiem, stāstiem un romānam. 1993. gadā par pasaku krājumu "Tuksaks un Mamolis" rakstniece saņēmusi Anša Lerha-Puškaiša prēmiju. Par saviem darbiem viņa ir saņēmusi arī Pastariņa prēmiju un divas reizes Starptautisko Jāņa Baltvilka balvu bērnu literatūrā.

Anita Paegle (1956) ir grafiķe un grāmatu ilustratore, beigusi J. Rozentāla Rīgas Mākslas vidusskolu un Latvijas Mākslas akadēmijas grafikas nodaļu. Zīmējusi ilustrācijas bērnu žurnāliem "Ezis" un "Zilīte", kā arī bijusi mākslinieciskā redaktore žurnālam "Skola un Ģimene". Viņa ir piedalījusies Starptautiskajā grāmatu grafikas triennālē Tallinā, Bratislavas ilustrāciju biennālē, kā arī citos starptautiskos konkursos pasaulē, rīkojusi vairāk nekā 10 personālizstādes dažādās Latvijas pilsētās un ārzemēs. Māksliniece ir ieguvusi vēl daudz citu apbalvojumu par bērnu grāmatu ilustrācijām – vairākkārt Pastariņa prēmiju, goda diplomu Tallinas ilustrāciju triennālē, trīs reizes Starptautisko Jāņa Baltvilka balvu, I. Zeberiņa prēmiju un vairākkārt grāmatu mākslas konkursa "Zelta ābele" balvu. Mākslinieces ilustrētās grāmatas ir iekļautas IBBY pasaules ilustratoru goda sarakstā, un vairākkārt viņa ir nominēta augstākajiem starptautiskajiem apbalvojumiem bērnu literatūras un ilustrāciju jomā – Hansa Kristiana Andersena balvai un Astridas Lindgrēnes Piemiņas balvai. Sadarbībā ar Latvijas Banku tapušas vairākas monētas – *Pasaku monēta. I. Pieci kaķi, Šūpuļa monēta. Pasaku monēta. I. Pieci kaķi* ieguvusi 1. vietu un nosaukumu *Latvijas Gada monēta 2015* (plastiskā veidojuma autors J. Strupulis).

Nodarbība UZZĪMĒ SAVU VITRĀŽU

MĒRĶIS – veicināt iztēli un radošo pašizpausmi.

MATERIĀLI: 22. darba lapa, krāsainie zīmuļi.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Kopīgi pārrunāt literārās pasakas "Sfinksas Albertas smaids" notikumus.**
- **Iepazīstināt bērnus ar jūgendstilu.**

Ar jūgendstilu 19. gs. beigās un 20. gs. sākumā aizsākās arhitektūra, kurā priekšroka tika dota visam jaunajam. Tā kā sākotnēji jūgendstils uzplauka mākslā, tad arhitekti no tās guva iedvesmu, lai veidotu bagātīgus jūgendstila ēku fasāžu dekorus. Būtiski, ka jūgendstilā nepastāvēja stingri nosacījumi – ēkas bija oriģinālas un izteiksmīgas, tās varēja būt krāšņi

rotātas vai atturīgākas. Šī stila galvenais iedvesmas avots bija daba, un līdz ar to jūgendstila ēku dekorēšanā bieži tika izmantoti putnu un kukaiņu tēli. Ēku fasāžu dekoros vienlīdz labi sadzīvo gan tropiski, gan mūsu zemē sastopami putni un dzīvnieki, gan eksotiski ziedi un vienkāršas lauku puķes. Šo bagātīgo pasauli raksturo dažādi tēli, kam arhitekti iedvesmu atraduši mītos, eposos, leģendās un pasakās. Kad jūgendstils nāca modē, skeptiķi to nosauca par saniknoto slieku, jo tajā viss izlokās un aizvijas. Rīga ir viena no Eiropas pilsētām, kurā jūgendstils ir plaši sastopams.

→ Pastāstīt par vitrāžām, to izgatavošanu.

Vitrāža ir monumentālās glezniecības veids. Monumentālā glezniecība – lielizmēra glezniecības darbi, kas lielākoties saistīti ar arhitektūru. Šiem objektiem raksturīgs sabiedriski nozīmīgs raksturs. Vitrāžas izmanto arhitektonisko formu papildināšanai un akcentēšanai. Vitrāžās attēli vai ornamentu tiek veidoti no krāsaina stikla gabaliņiem kā mozaīka. Stikla gabaliņus savstarpēji saista ar īpaša svina dzīslējuma palīdzību. Izgatavojot vitrāžas, vispirms tiek zīmēta skice. Tad katrs stikla gabals tiek izgriezts no nepieciešamās krāsas stikla. Smalkākas detaļas (sejas vaibsti, mati u.c.) tiek uzgleznotas uz stikla, izmantojot īpašu stikla apgleznošanas krāsu.

Kad visi nepieciešamie stikla gabaliņi ir izgriezti un nokrāsoti, tos savstarpēji sastiprina ar īpašām svina stieplītēm. Mūsdienās bieži vien svina stieplītes aizstāj ar vara foliju, kuru vispirms piestiprina visapkārt stikla gabaliņiem, tad ar īpašu instrumentu varu izkausē, tādā veidā stikla mozaīkas gabaliņi tiek sastiprināti kopā. Eiropā vitrāžas pirmo reizi parādās Ziemeļfrancijā 12. gadsimta beigās. Tās bijušas izplatītas arī Spānijā, Bizantijā un Vācijā. Šis mākslas uzplaukums saistīts ar 13. gadsimtu.

19. gadsimta beigās un 20. gadsimta sākumā mākslā dominējošā jūgendstila, kam raksturīgi dabas motīvi (augi, dzīvnieki, putni) un liektas līnijas, pazīmes vērojamas arī vitrāžās.

Pirmsākumos vitrāžas bijušas tikai dievnamos, bet vēlāk tās parādās arī turīgu cilvēku dzīvojamās mājās vai sabiedriskās ēkās.

- **Papildus var izpētīt grāmatas – A. Akmentiņš “Trīs brāļi” (2001), J. Zvirgzdiņš “Rīgā, kādu nakti...” (2018).**
- **Apskatīt Anitas Paegles ilustrācijas, pievēršot uzmanību jūgendstila elementiem.**
- **Izdalīt darba lapas un krāsu zīmuļus, uzaicināt izvēlēties vienu vai vairākus dotos ornamentus vai uzzīmēt savu.**
- **Aicināt zīmēt savu vitrāžu un izdomāt tai nosaukumu.**
- **Pārrunāt darba procesu.**
- **Izveidot izstādi ar bērnu zīmējumiem.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- Kādi ir literārās pasakas galvenie notikumi?
- Kas ir jūgendstils un kādas ir tā raksturīgākās iezīmes?
- Kādus jūgendstila elementus var atrast Anitas Paegles ilustrācijās?
- Kā un no kādiem materiāliem izgatavo vitrāžas?
- Kāpēc, tavuprāt, ēkām vajadzīgi dekori vai vitrāžas?
- Kādu vitrāžu tu vēlētos savam istabas logam?

- Apmeklēt Rīgas Jūgendstila centra muzeju Alberta ielā 12.
- Doties ekskursijā pa Rīgu vai citu pilsētu, kurai raksturīgs jūgendstils, tuvāk aplūkojot šī stila ēkas un vitrāžas.

Nodarbība VARDĪTES FELICITAS UN PŪĶA ANTONIJA JAUNIE PIEDZĪVOJUMI MUIŽĀ, PILĪ, BAZNĪCĀ

MĒRĶIS – rosināt radošo pašizpaušmi un interesi par sava novada vēstures izzināšanu.

MATERIĀLI: 23. darba lapa, pildspalva, krāsu zīmuļi, tāfele.

UZDEVUMA APRAKSTS

- Iepazīstināt bērnus ar rakstnieces Māras Cielēnas un Anitas Paegles literāro pasaku un pārrunāt svarīgākos notikumus, uzmanību pievēršot pasakas tēliem.
- Pārrunāt sava novada vēsturi, īpašu uzmanību veltot apkārtnes muižām, pilīm, baznīcām.
- Izdalīt darba lapas.
- Aicināt sacerēt savu pasaku par vardītes Felicitas un pūķa Antonija jaunajiem piedzīvojumiem kādā tuvākās apkārtnes pilī, muižā vai baznīcā.
- Uzrakstīt uz tāfeles atslēgvārdus un uzaicināt tos izmantot savā pasakā:
sensenos laikos, vakar, muiža, baznīca, pils, dīķis, jumts, mežs, kapenes, spoks, torte, kaķis, zoss, baloži, pazemes ala, kabatas baterija, gailis, krupis.
- Kad pasaka uzrakstīta, izdalīt krāsu zīmuļus un aicināt uzzīmēt tai ilustrāciju.
- Uzaicināt nolasīt savu pasaku un parādīt ilustrāciju.
- Kopīgi pārrunāt darba procesu.

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- Kurā pilsētā sākas pasakas notikumi?
- Par ko ir satraucies baložu pāris Jāzeps un Marija?
- Kā notiek dzimšanas dienas svinēšana un kas atgadās cirka izrādē?
- Kāda ir sfinksas būtība?
- Kā varde Felicita un pūķis Antonijs uzsāk ceļojumu?
- Kāds negadījums notiek ar pasaules karti un kurš atsteidzas palīgā?
- Kā tu raksturosi, kas ir “droša vieta”?
- Ko viņi vēl ceļā satiek?
- Kā skarabejs noorganizē Felicitas pārvietošanos tuksnesī?
- Kādus vārdus saka zvaigznes?
- Kas ir lielais noslēpums, kā tas tiek atvests un nodots sfinksai Albertai?
- “Nekas tā nesatuvina kā tāls ceļojums”, ceļojuma beigās atzīst vardīte Felicita. Ko tu domā par šiem vārdiem?
- Kādus tu zini nostāstus par vietējo muižu, pili vai baznīcu? Pastāsti!

Apmeklēt novadpētniecības muzeju.

Nodarbība CIEMOS PIE ALBERTAS, FELICITAS, ANTONIJA: ZINI VAI MINI

MĒRĶIS – sekmēt vērtīgumu.

MATERIĀLI: 24. darba lapa.

UZDEVUMA APRAKSTS

- Pārrunāt pasakas notikumus, personas, vietas, kur notiek darbība.
- Izdalīt darba lapas katram vai pa pāriem.
- Aicināt atbildēt uz testa jautājumiem, izvēloties pareizo atbildi.
- Pārrunāt paveikto, izskatot jautājumus un noskaidrojot pareizās atbildes.

TESTA ATBILDES

1. Kurā vietā sākas pasakas notikumi?
 - 1) muzeja dārzā
 - 2) **jaukā pilsētā, brīnumskaistā ielā**
 - 3) pils pagalmā
2. Kā sauc Albertas māsu?
 - 1) Marija
 - 2) **Elvīra**
 - 3) Svētdienīte
3. Kuri dzīvnieki muzeja logā aizvieto vardīti Felicitu?
 - 1) baložpāris Jāzeps un Marija
 - 2) runcis Minkuss un Svētdienīte
 - 3) **pele Triksa un kūleņlācītis Grundmanis**
4. Kādi pasākumi tiek rīkoti, lai Alberta atgūtu smaidu?
 - 1) **dzimšanas diena un cirks**
 - 2) kūciņu ēšana un laivu braukšanas sacensības
 - 3) tirgus un pagalma svētki
5. Uz kuru valsti jālido pie Lielās Sfinksas pēc noslēpuma?
 - 1) Grieķija
 - 2) **Ēģipte**
 - 3) Kenija
6. Ar ko vardīte Felicita un pūķis Antonijs dodas ceļā?
 - 1) ar lidmašīnu
 - 2) **ar gaisa balonu**
 - 3) ar helikopteru

7. Ar ko ceļotājus pārsteidz zoss?
- 1) ar garām sarunām
 - 2) **iedējot olu grozā**
 - 3) palīdzot ceļojumā
8. Kuram ceļotājam bail no spoka?
- 1) vardītei Felicitai
 - 2) zosij
 - 3) **pūķim Antonijam**
9. Kā ceļotājiem palīdz svētā vabole skarabejs? (2 pareizās atbildes)
- 1) **ierok balonu jūras krastā**
 - 2) **palīdz vardītei pārvietoties pa tuksnesi**
 - 3) atrod Lielo Sfinksu
10. Kas notiek, kad Antonijs nejauši sakausē smiltis?
- 1) **rodas stikls**
 - 2) rodas plastmasa
 - 3) sāk augt zāle
11. Ko Brīvā mūmija saka par smilšu graudiņiem – ko tie gadu tūkstošos izdara ar prātu?
- 1) zūd domāšana
 - 2) **padara to asu**
 - 3) aizmirst visu
12. Kas ir Berenikes Mati?
- 1) sfinksa
 - 2) **zvaigznājs**
 - 3) kapenes
13. Cik ilgi Lielā Sfinksa jau nerunā?
- 1) **četrarpus gadu tūkstošus**
 - 2) divarpus gadu tūkstošus
 - 3) trīšarpus gadu tūkstošus
14. Kādu padomu par noslēpumu dod skarabejs?
- 1) uzaicināt sfinksu Albertu pie Lielās Sfinksas
 - 2) **izkaisīt smilšu maisiņu pie sfinksas Albertas**
 - 3) noslēpumu aizsūtīt pa pastu Albertai
15. Kas Felicitai un Antonijam rāda ceļu pāri jūrai?
- 1) putni
 - 2) **zivis**
 - 3) vējš
16. Ko dara vadātājs?
- 1) aptur balonu
 - 2) **liek balonam riņķot uz vietas**
 - 3) dzen balonu uz priekšu

17. Ko viņi izdomā, lai tiktu prom no vadātāja?

- 1) **Antonijam jāatkārto balss vingrinājumi**
- 2) vārītei jādzied skaļā balsī
- 3) Antonijam jāpūš uguns

18. Ko dara laupītājmušas?

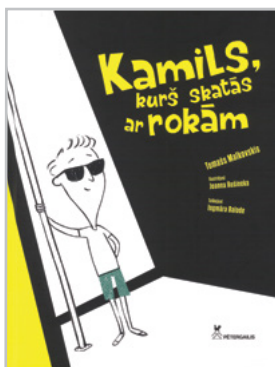
- 1) **uzbrūk ceļotājiem**
- 2) palīdz nokļūt mājās
- 3) atņem dārgumus

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- Par ko stāsta šī pasaka?
- Kā tu saproti pasakas nosaukumu? Kā vēl citādi varētu to nosaukt? Kāpēc?
- Kuras, tavuprāt, ir spilgtākās epizodes?
- Vai patiešām vārīte Felicita un pūķis Antonijs palīdzēja sfinksai Albertai? Pamato savas domas!
- Kā tu vērtē Anitas Paegles ilustrācijas?

- Sagatavot Māras Cielēnas grāmatu izstādi un kopīgi ar tām iepazīties.
- Atrast grāmatas ar Anitas Paegles ilustrācijām, dalīties savās pārdomās.

Tomašs Malkovskis, Joanna Rušineka

Kamils, kurš skatās ar rokām

Rīga: Pētergailis, 2023.

Tomašs Malkovskis (1966) ir populārs poļu rakstnieks un vēstures mācību grāmatu autors. Dzimis Gdaņskā, pēc izglītības ir skolotājs un vēsturnieks. Par literārajiem darbiem ieguvis daudz balvu un atzinību: trešo vietu literārajā konkursā “*Tygodnik Solidarność*” par stāstu “Zemes gabaliņi”, pirmo vietu Nacionālajā literārajā konkursā par stāstu “Māla trauki”, goda rakstu Gdaņskas pilsētas literārajā konkursā, galveno balvu Gdaņskas pilsētas literārajā konkursā. Ar sievu un bērniem dzīvo Gdaņskā un brīvajā laikā kopā ar savu suni dodas garos pārgājienos.

Joanna Rušineka (1966) ir poļu grafikas dizainere un bērnu grāmatu ilustratore, viņa veido ilustrācijas arī preses izdevumiem, kā arī ir daudzu plakātu autore. Viņa ir absolvējusi Krakovas Tēlotājmākslas akadēmijas Grafikas nodaļu un ieguvusi izglītību arī Animācijas filmu nodaļā. Strādājusi arī dokumentālo filmu jomā, filma “Rotaļlietu imperators” ir guvusi lielu atzinību. Sadarbojas ar laikrakstiem un žurnāliem, veido albumu vākus, audiogrāmatas un grāmatas, piedalās arī animācijas filmu veidošanā, tostarp TV seriāla bērniem “Mājas dzejoļi” tapšanā. Kopā ar kolēģi mākslinieku Mihaelu Pavlovski vada grafikas studiju *Kreska i Kropka*.

Garstāsta tulkotāja ir **Ingmāra Balode** (1981) – dzejniece, tulkotāja un redaktore. Vairākkārtīgi ieguvusi Latvijas Literatūras gada balvu un 2012. gadā Starptautisko Jāņa Baltvilka balvu.

Nodarbība ES VARU PALĪDZĒT!

MĒRĶIS – veicināt empātiju un spēju iejusties dažādās situācijās.

MATERIĀLI: 25. darba lapa, pildspalva.

UZDEVUMA APRAKSTS

→ **Pārrunāt garstāsta notikumus, pievēršot uzmanību, kā dažādās situācijās atklājas tas, ka Kamils ir neredzīgs.**

- Grāmatas galvenais varonis Kamils un viņa ģimene.
- Svētdienas izbrauciens ar riteņiem un ceļā sastaptais suns.
- Pelde ezerā, satiktie puikas pie slidkalniņa un kopīgā futbola spēlēšana.
- Izsistais logs, dūsmīgais kaimiņš un puķu pušķis no dārza.
- Zoodārza apmeklējums, stiprais vīrs un lapsenes kodums.
- Brauciens ar riteni un tramvaju.
- Muzeja un veikala apmeklējums.
- Brauciens ar slēpēm, dzimšanas dienas svinības un sajauktais stāvs.
- Pelde, karuselis un kluču pilsēta.
- Nākotnes plāni, zīmēšana un tikšanās ar NLO.

- ➔ Pārrunāt faktu, ka cilvēki ir dažādi un ir cilvēki ar īpašām vajadzībām (vādzirdīgi, neredzīgi, cilvēki ar kustību traucējumiem utt.).
- ➔ Sadalīt bērnus grupās (2-4 katrā) un kopīgi iepazīties ar darba lapā minētajām situācijām.
- ➔ Aicināt bērnus aizpildīt darba lapas.
- ➔ Kopīgi pārrunāt, kā varētu risināt dažādās situācijas, kādi ir labākie risinājumi un ieteikumi.

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- Vai kādreiz esi saticis cilvēku ar redzes vai dzirdes problēmām?
- Kā, tavuprāt, jūtas cilvēks, kurš slikti redz vai dzird?
- Kā tu domā, vai viegli iet skolā, ja nedzirdi klases biedrus?
- Kā, tavuprāt, var pārvietoties pa ielām, ja neredz?
- Vai tu zini, kādi cilvēki un kādos gadījumos izmanto balto spieķi?
- Vai tu zini, kas ir suns pavadonis un ko viņš dara?
- Vai, tavuprāt, viegli pārvietoties cilvēkam, kurš ir ratiņkrēslā? Lūdzu, pamato savu atbildi!

Iepazīties ar projekta *Īsgrāmatīņas* grāmatām - <https://vaikuzeme.lt/projektai/tiny-books/isgramatinas/> - un īpaši pievērst uzmanību Ineses Paklones stāstam "Zīmējumi no klusuma", kurā tēlots deviņgadīgais Ivo. Pēc iepazītā parauga izveidot savas grāmatīņas par kādu no minētajām situācijām.

Nodarbība PIECAS MAŅAS

MĒRĶIS – radīt plašāku izpratni par cilvēku maņām un to nozīmi ikdienas dzīvē.

MATERIĀLI: maisiņš ar dažādiem priekšmetiem, kurus bērni centīsies atminēt (piemēram, poga, dzēšgumija, zīmulis, kastanis, koka lapa, maza rotaļlieta, atslēgu piekariņš, kabatlakatiņš utt.), acu apsējs, A4 lapas, krāsainie zīmuli, kurpju kastes, dažādas lietas, ko ievietot kastēs, lai bērni var atpazīt smaržas (piemēram, smaržu pudelīte, apelsīns, zieds, kafijas pupiņas, sīpols utt.), dažādas ēdamas lietas (piemēram, citroni, banāns, konfekte, sāls, cukurs, medus, sinepes utt.).

UZDEVUMA APRAKSTS

➔ **Pārrunāt kopā ar bērniem, kas ir maņas.**

Cilvēka maņas ir sajūtu orgāni, kas ļauj cilvēkam uztvert apkārtējo pasauli. Dzīvajiem organismiem kopumā var būt līdz pat 30 dažādām maņām (telpas uztvere, ķermeņa daļu stāvokļa apzināšanās utt.), taču cilvēkiem un dzīvniekiem galvenās ir 5 maņas:

- tauste – sajūta, kas rodas, pieskaroties kādam priekšmetam,
- redze – maņa, kas palīdz uztvert un saprast visu apkārt esošo un notiekošo,
- dzirde – maņa, kas palīdz uztvert skaņas jeb akustiskās svārstības,
- oža – maņa, kas reaģē uz gaistošu vielu klātbūtni gaisā,
- garša – dod signālus par uzņemto pārtiku, tās galvenais orgāns ir mēle.

➔ **Kopīgi izmēģināt piecas galvenās maņas.**

- Tauste – necaurspīdīgā maisiņā salikt dažādus priekšmetus, kurus bērni tausta un cenšas atminēt.

- Redze – aizsiet acis un aicināt uzzīmēt sauli, suni un koku.
- Dzirde – aizbāzt ausis un censties atminēt, ko pārējie saka.
- Oža – salikt dažādus priekšmetus kastēs ar caurumiem un censties tos atminēt.
- Garša – ar aizvērtām acīm pamēģināt kaut ko pagaršot, piemēram, sāli, cukuru, citronu, citronu ar sāli vai cukuru.

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

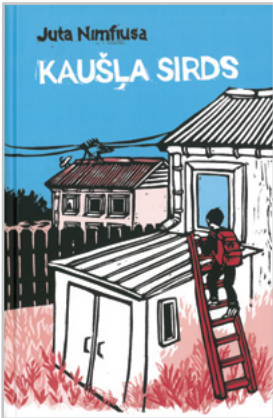
- Kura, tavuprāt, ir vissvarīgākā maņa, kādēļ?
- Vai viegli pārvietoties tumsā un ēst neredzot? Lūdzu, paskaidro savu atbildi.
- Kā tu domā, vai var saprast, par ko ir filma, ja skaņu nedzird?
- Vai ēdiens garšo vienādi gan tad, kad to var saost, gan tad, kad nevar (piemēram, kad esi saaukstējies)?
- Vai kaķēnu un kaktusu var vienādi glaudīt? Kas tiem ir atšķirīgs?
- Vai esi mēģinājis pagaršot saldu ar sāļu, skābu ar saldu? Kādas bija tavas sajūtas?

Izspēlēt spēli “Zini vai mini!”. Bērni sasēžas aplī un sauc dažādus vārdus, ko pārējie cenšas atminēt. Bērns, kurš saka vārdu, iepriekš ieliek mutē kastani, lai būtu grūtāk runāt (var izmantot arī konfekti vai kādu citu priekšmetu), un rindas kārtībā viens otram mēģina pateikt kādu vārdu, ko pārējie min. Vārdi var būt dažādi, var arī pirms spēles vienoties par konkrētiem tematiem, piemēram, dzīvniekiem, gadalaikiem, skolu, grāmatām utt.

JAUNIEŠU ŽŪRIJAS 2024

11+ vecuma grupas grāmatas

Juta Nimfiusa

Kaušļa sirds

Rīga: Jāņa Rozes apgāds, 2023.

Juta Nimfiusa (1966) ir vācu rakstniece. Studējusi itāļu, vācu un spāņu literatūru un vairākus gadus strādājusi par bērnu un jauniešu grāmatu redaktori, līdz beidzot pati pievērsusies rakstniecībai. Viņa sarakstījusi 10 bērnu un jauniešu grāmatas un kopā ar vīru, trim bērniem un kaķi Emmu dzīvo Hamburgā. Autores stāstiem ir viena kopīga iezīme – tie ir ļoti tuvi bērnu un jauniešu dzīves realitātei un dod viņiem balsi pasaulē, kurā dominē pieaugušie. Viņas galvenie varoņi bieži nonāk robežsituācijās, kur no viņiem galvenokārt prasa vienu – pieņemt drosmīgu lēmumu.

Dārta Stafecka (1990) ir latviešu māksliniece. Mācījusies Jaņa Rozentāla Mākslas skolā, studējusi Latvijas Mākslas akadēmijā Vizuālās mākslas nodaļā Grafikas apakšnozarē. Piedalījusies izstādēs Latvijā, Lietuvā, Polijā. 2016. gadā māksliniecei Latvijā bijusi personālizstāde "Laiks". D. Stafecka saņēmusi Borisa Bērziņa stipendiju (2013), Jāņa Lūkasa Vintera stipendiju grafikas mākslā (2014) un Brederlo von Sengbusch mākslas prēmiju (2016).

Garstāstu no vācu valodas tulkojusi **Inga Karlsberga** (1971).

Nodarbība KĀPĒC TĀ NOTIKA UN KO DARĪT TĀLĀK?

MĒRĶIS – veicināt izpratni, spēju saskatīt cēloņus un sekas.

MATERIĀLI: 26. darba lapa, situāciju kartītes.

UZDEVUMA APRAKSTS

- Pārrunāt ar nodarbības dalībniekiem romāna saturu.
- Aicināt katru dalībnieku izvēlēties situācijas kartīti.
- Izdalīt darba lapas.
- Aicināt pārdomāt situāciju un aizpildīt darba lapu.
- Kopīgi pārrunāt.

Ir tik labi, kad Paulīna kliež. Kajs jūtas tā, it kā no viņa izplūstu spiediens – kā no pārāk stingri piepūsta balona. Viņa tvēriens kļūst vēl ciešāks. Roka spiež Paulīnes vaigu pie akmeņainās zemes. Viņš to ienīst.

7. lpp.

Nekādas vēlēšanās iet uz skolu viņam nav. Taču nekas labāks viņam prātā nenāk. Īstenībā ir pilnīgi vienalga, ko viņš dara un vai viņš ir te vai kaut kur citur.

9. lpp.

Kad viņš kopā ar Svenu iet pa gaiteni garām pirmajām klasēm, mazie, abus ieraugot, bailīgi sabēg kabinetos un žigli aizcērt durvis. Aizspurdz kā iztrūcināts putnu bars.

9. lpp.

Kajs nervozi noskatās, kā gaisā izslejas pārējo rokas. Kā gan tiem censoņiem var patikt iet priekšā pie tāfeles? Viņš aizver acis un sāk šūpoties uz sava krēsla. Skaidrs, arī viņam agrāk tas šķita forši, viņš to vēl atceras. Viņam agrāk tiešām bija labas atzīmes, pirmām kārtām matemātikā un mūzikā.

15. lpp.

Hollera kundze nopūšas.

– Es varētu tev palīdzēt vēl reizi, pašu pēdējo reizi, vai dzirdi? Es centos pārliecināt skolas vadību, ka īstenībā tu esi labs zēns, ka tevī slēpjas kārtīgs puisis. Bet tas tev ir jāpierāda. Tu saņemsi vēl vienu iespēju. Ja to neizmantosi, viss būs cauri.

22. lpp.

Finam viņš vienmēr varēja visu izstāstīt, ar viņu varēja runāt par visu. Fins bija viņa labākais draugs, abi bija nešķirami. Vienmēr gāja kopā uz mājām, kopš pirmās skolas dienas, un viens pie otra palika uz pusdienām vai pat nakšņoja nedēļas nogalēs. Fins gan joprojām sēž viņam blakus solā, taču viņi vairs gandrīz nesarunājas. Kajs precīzi neatceras, kad tas beidzās.

26. lpp.

Jauns bļāviens Kaju atkal izrauj no pārdomām.

– Tu jau mājās? Tūlīt nāc lejā!

Kajs vilcinādamies atver istabas durvis un lēnām kāpj lejā. Šajā laikā satikt tēti nav vēlams. Tāpēc mamma viņam vienmēr dod zīmi, kad gaiss ir tīrs.

33. lpp.

Tētis lēnām tuvojas, draudīgi izslējies, plaukstas dūrēs sažņaudzis. Tikmēr Kajs saraujas arvien mazāks un mazāks, it kā tētis no viņa izsūktu visu spēku un savāktu pats sev. Un tad tētis ir klāt un sagrabj viņu aiz rokām. Kajam uz mirkli iešaujas prātā, ka tagad zilumu būs vēl vairāk un paies vēl ilgāks laiks, līdz viņš atkal varēs vilkt īspiedurkņu krekliņus.

35. lpp.

Holleras kundzes vārdi būtu iepriecinājuši Kaju, ja vien tieši tagad viņam stubbā kārtā nebūtu jādomā par Svenu un viņa plāniem. Zēns žigli nolaiž skatienu, it kā skolotāja varētu nolasīt no acīm, kas viņam aiz ādas.

35. lpp.

Piepeši Grēta no aizmugures saņem belzienu un klūp uz priekšu. Svens, viņu rupji pagrūdis, vienkārši aizskrien tālāk, it kā nekas nebūtu bijis.

73. lpp.

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- Vai dusmojas tikai neaudzināti bērni? Kādi iemesli varētu būt dusmām?
- Vai cilvēks var nodzīvot mūžu, ne reizi nesadusmojoties?
- Vai dusmošanos var novērst?
- Vai esat jutuši, ka savas dusmas var kontrolēt?
- Kāpēc bērni ir nežēlīgi un dažkārt viens pret otru slikti izturas? Mini iemeslus.

Kopīgi spēlējiet kādu no vietnē www.uzvediba.lv piedāvātajām bezmaksas spēlēm (<https://www.uzvediba.lv/draudzīgai-klasei/>)

Nodarbība KAJA REPS

MĒRĶIS – sekmēt lasītās grāmatas izpratni, kā arī veicināt radošumu, sacerot repa (hiphopa kultūras sastāvdaļa) tekstu.

MATERIĀLI: grāmata, 27. darba lapa, pildspalva, dators vai viedierīce ar interneta pieslēgumu.

UZDEVUMA APRAKSTS

Uzdevums veicams individuāli vai grupās pēc nodarbības vadītāja ieskatiem.

- ➔ **Izlasīt garstāstu vai tā daļu.**
- ➔ **Izsniegt darba lapas.**
- ➔ **Nolasīt (vai ļaut pašiem atrast internetā) definīcijas jēdzieniem “hiphops”, “reps” un “reperis” (sk. attēlus zemāk).**
 - Hiphops – ielu subkultūra, kas radās Ņujorkā 20. gadsimta 70. gadu otrajā pusē pusaudžu (galvenokārt, melnādaino un spāniski runājošo) vidū. Šo subkultūru raksturo sava mūzika (dīdžejošana, skrečošana), dejas (breikdānss), māksla (grafiti) un dzeja (reps), kā arī noteikts

ģērbšanās stils un aksesuāri (garas, platas bikses, svīteris ar kapuci, beisbola cepure, kas tiek valkāta ar nagu uz sāniem vai mugurpusi). (<https://tezaurs.lv/hiphops:1>)

- **Reps** – modernās mūzikas stils, kam raksturīga ātra, ritmiska runāšana mūzikas pavadījumā. (<https://tezaurs.lv/reps>)
- **Reperis** – cilvēks, kas muzicē repa stilā, repotājs. (<https://tezaurs.lv/reperis>)

Papildu informāciju par repu var uzzināt tīmekļa vietnē www.uzdevumi.lv. Teorētiskais materiāls satur atsauces uz latviešu repa mūzikas izpildītājiem, kā arī iekļauj repa dziesmu video – <https://www.uzdevumi.lv/p/muzika-skola2030/7-klase/teksta-nozime-muzikas-satura-atklasme-79200/re-a3076a8b-cb9b-43d8-bdb9-4c773266d432>.

Vēl viena tīmekļa vietne uzziņām ir *Wikipedia* šķirklis par repu – <https://lv.wikipedia.org/wiki/Reps>.

Repā parasti aktualizē smagas sociālas tēmas, piemēram, aizskarošu uzvedību skolā vai darba vietā, problēmas ģimenē, sociālās problēmas u.c.

- ➔ **Aicināt veikt uzdevumu darba lapā – katram dalībniekam (vai grupai) sacerēt īsu repa tekstu par kādu no garstāsta galvenā varoņa Kaja problēmām un tās veiksmīgu atrisinājumu. Tekstā jāizmanto vismaz 3 no dotajiem vārdiem, kas ir grāmatas nodaļu nosaukumi un vedina uz attiecīgu tematiku repa teksta izveidei: SĀPES, SKOLA, DRAUGI, TĒTIS, TUVUMS, KLUSUMS, IZPRIECAS, NIKNUMS, PRIEKŠ, MŪZIKA, RAIZES, ŠAUBAS, LĒMUMS, BEIGAS, SĀKUMS.**
- ➔ **Aicināt dalībniekus iejusties repera lomā un norepot sacerētos tekstus mūzikas pavadījumā. Repot nozīmē izrunāt tekstu, nevis izdziedāt to. Ja kāds nevēlas repot, tad var piedāvāt tekstu deklamēt kā dzejoli.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- Kā veicies ar repa teksta sacerēšanu? Kas ir grūtākais uzdevuma izpildē?
- Vai reps ir labs veids, kā radošā formā runāt par problēmām? Lūdzu, pamato savu atbildi.
- Kādas problēmtēmas tu saskati, lasot garstāstu? Kā vislabāk no šīm problēmām izvairīties un tās risināt?
- Vai tu esi kādreiz agrāk sacerējis repa tekstu? Vai tu pieļauj iespēju, ka varētu kādreiz nākotnē izteikt savas domas repa stilā?
- Vai tu būtu gatavs repa tekstu norepot kā reperis mūzikas pavadījumā?
- Kā ir iejusties repera lomā un norepot sacerēto tekstu?

Organizēt reperu sacensības un izpildīt savus radītos repa tekstus. Auditorija izvēlas, kura uzstāšanās tai patīk vislabāk. Var fiksēt repa uzstāšanos foto, audio vai video formātā un izveidot foto kolāžu un repa tekstu kladi. Ja dalībnieki piekrīt, tad var dalīties ar pasākuma materiāliem sociālajos tīklos.

Kārlis Vērdiņš

Jandāliņš

Rīga: Liels un mazs, 2023.

Kārlis Vērdiņš (1979) ir dzejnieks, atdzejotājs un literatūrzinātnieks. Sarakstījis četrus dzejas krājumus bērniem “Burtiņu zupa” (2007), “Tētis” (2016), “Dilles tante” (2018) un “Jandāliņš” (2023) un no krievu valodas atdzejojis Daniila Harmsa dzejas izlasi bērniem “Ļoti briesmīgs notikums” (2020). Visas šīs grāmatas guvušas aktīvu atbalsi sabiedrībā, saņemot literāras balvas, kļūstot par teātra uzvedumiem un izraisot diskusijas.

Māksliniece **Lote Vilma Vītiņa** (1993) – ilustratore un dzejniece, Latvijas laikmetīgās ilustrācijas pārstāve. Veidojot ilustrācijas Kārļa Vērdiņa dzejas krājumam “Jandāliņš”, māksliniece spējusi dziļi izjust dzejas vēstījumu, spējusi radīt īstu jandāliņu bez striktiem noteikumiem, bet, ņemot vērā pašu galveno – dzejas diktēto noskaņu, tēlainību, ritmu un tēlus. Viņas bilžu grāmata “Dzejnieks un smarža” (2019) saņēmusi Jāņa Baltvilka balvu (2020) grāmatu mākslā, dzejprozas grāmata “Ūdenstornis” (2021) bijusi iekļauta 2023. gada “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijas” kolekcijā. Lote Vilma Vītiņa ar saviem darbiem pārstāvējusi Latviju Starptautiskajā Bērnu grāmatu ilustrāciju biennālē Bratislavā un Tallinas ilustrāciju triennālē.

Nodarbība DZEJAS ROTAĻAS

MĒRĶIS – attīstīt prasmi saklausīt dzejas ritmu, rosināt tēlaino domāšanu un izpratni.

MATERIĀLI: 28. darba lapa, uz atsevišķām lapām izdrukāti Kārļa Vērdiņa dzejoļi no krājuma “Jandāliņš”, zīmulis vai pildspalva.

UZDEVUMA APRAKSTS

- Ļaut izvēlēties vai izlozēt kādu no Kārļa Vērdiņa dzejoļiem.
- Izdalīt dalībniekiem darba lapas un aicināt atrast savā izvēlētajā dzejoļī vārdus ar atskaņām.
- Rosināt, izmantojot atrastos vārdus, sacerēt savu dzejoļi.
- Aicināt nolasīt skaļi savus sacerētos dzejoļus.

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- Kas ir vārdu atskaņas? Miniet vairākus piemērus.
- Kāpēc tās izmanto dzejā?

- Vai dzejoļi mēdz būt arī bez atskaņām?

Nodarbību noslēdzot, var spēlēt spēli "Atskaņas" – <http://macibumateriali.lv/product/spele-atskanas/> (Līdzīgu spēli var izveidot nodarbības vadītājs pats).

Nodarbība VELC UN ZĪMĒ

MĒRĶIS – attīstīt iztēli, veicināt radošumu.

MATERIĀLI: tāfele vai 29. darba lapa, marķieri vai spalvas, spalvaskāti, tuša.

UZDEVUMA APRAKSTS

- Kopīgi vai katram individuāli izpētīt mākslinieces Lotes Vilmas Vītiņas veidotās ilustrācijas Kārļa Vērdiņa dzejoļu krājumā "Jandāliņš".
- Uz tāfeles uzzīmēt nelielu fragmentu no kādas Lotes Vilmas Vītiņas ilustrācijas. Nolasīt atbilstošu Kārļa Vērdiņa dzejoli.
- Aicināt kādu no nodarbības dalībniekiem pie tāfeles vai izdalīt darba lapas. Ja ir iespējams, iedrošināt pamēģināt darba lapās zīmēt ar tušu, kā to iemīļojusi māksliniece.
- Aicināt kādu no nodarbības dalībniekiem papildināt Lotes Vilmas Vītiņas ilustrāciju tā, lai iznāktu jauns, bet dzejolim atbilstošs zīmējums.
- Uzzīmēt cita zīmējuma fragmentu, nolasīt skaļi atbilstošo Kārļa Vērdiņa dzejoli un aicināt nākamo nodarbības dalībnieku to papildināt.

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- Kāds ir klasiskais zīmēšanas veids? Kādus vēl zīmēšanas veidus jūs zināt?
- Kuram zīmējumu veidam pieder Lotes Vilmas Vītiņas ilustrācijas?
- Kurš zīmēšanas veids tev patīk labāk?

Kopīgi apmeklēt kādu bērnu grāmatu ilustrāciju izstādi vai izpētīt citas grāmatas ar dažādām ilustrācijām. Mēģināt raksturot to veidus.

Kirana Milvuda Hārgreiva, Toms de Frestons

Džūlija un haizivs

Rīga: Jāņa Rozes apgāds, 2023.

Kirana Milvuda Hārgreiva (1990) ir godalgota britu rakstniece, dzejniece, dramaturģe. Pirmos dzejoļus sākusī rakstīt, studējot universitātes pēdējā kursā. Pirms pievērsusies bērnu literatūrai, sarakstījusi trīs dzejas grāmatas un lugu. Viņa ir autore un līdzautore vairāk nekā desmit grāmatām, kas domātas dažāda vecuma lasītājiem. Par saviem darbiem viņa ir ieguvusi daudz nozīmīgu balvu un atzinību visā pasaulē. 2024. gadā par grāmatas “Džūlija un haizivs” tulkojumu latviešu valodā viņa ir saņēmusi Starptautisko Jāņa Baltvilka balvu. Šis ir autores pirmais kopdarbs ar vīru – talantīgo mākslinieku Tomu de Frestonu – un jau septītā bērnu grāmata, kas ieguvusi lasītāju atzinību un vairākkārt godalgota.

Toms de Frestons (1983) ir vizuālais mākslinieks un rakstnieks, absolvējis Kembridžas universitāti. Veido dažādus glezniecības, literāros un skatuves projektus, kas balstās uz literārām, mākslas vēstures, personiskām un sociālām tēmām. 2008. gadā sācis izstādīt savus darbus, un līdz šim ir bijušas jau divdesmit sešas viņa personālizstādes. Kopš 2016. gada viņš ir *Medicine Unboxed* mākslinieciskais vadītājs. Ieguvis plašu atzinību un balvas par saviem darbiem.

Tulkotāja **Renāte Punka** (1965) ir arī grāmatizdevēja un redaktore. 2024. gadā par grāmatas “Džūlija un haizivs” tulkojumu ieguvusi Starptautisko Jāņa Baltvilka balvu.

Nodarbība ES ESMU DABAS DAĻA!

MĒRĶIS – paplašināt zināšanas par dabu un mūsu ietekmi uz to.

MATERIĀLI: A3 lapas, pildspalvas, krāsainie zīmuļi.

UZDEVUMA APRAKSTS

- ➔ **Kopīgi pārrunāt romāna notikumus, pievērst uzmanību faktiem, notikumiem un valodai:**
 - Džūlijas mamma ir bioloģe, kura pēta jūras iemītniekus,
 - meitenes vecmāmiņa pētījusi putnus,
 - vasara tiek pavadīta, dzīvojot bākā,
 - jūras un dabas tēlojums romānā.
- ➔ **Organizēt sarunu par dabu mums apkārt, mūsu ikdienas paradumiem un to ietekmi uz dabu.**
- ➔ **Rosināt dalībniekus individuāli aprēķināt savu ekoloģiskās pēdas nospiedumu, aizpildot testu Pasaules dabas fonda mājas lapā <https://www.pdf.lv/klimats/>.**
- ➔ **Pārrunāt iegūtos rezultātus un apspriest, cik lielā mērā tie sakrīt ar pašu priekšstatiem par ikdienas paradumu ietekmi uz klimatu.**

➔ **Sadalīties grupās un izvēlēties vienu no sekojošajām tēmām:**

- Transports,
- Pārtika,
- Mājoklis,
- Mežs,
- Ūdens,
- Gaiss.

➔ **Aicināt grupas sagatavot prezentāciju par izvēlēto tēmu (tas var būt uzdevums, kas veicams uz nākamo nodarbību), stāstījumā iekļaujot,**

- Īsu situācijas aprakstu,
- ikdienas paradumus un to ietekmi uz vidi,
- rīcības plānu, lai uzlabotu esošo situāciju,
- ieteikumus sev un citiem,
- jauniegūtās informācijas izvērtējumu.

Resursi, kur var meklēt informāciju:

- Latvijas Zaļais punkts - <https://www.zalais.lv/>,
- Latvijas valsts meži - <https://www.lvm.lv/>,
- Pasaules Dabas fonds - <https://lv-pdf.panda.org/>.

➔ **Pēc prezentāciju noklausīšanās kopīgi izvīrīt individuāli un grupās sasniedzamos mērķus.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- Kā tu raksturotu vietu, kur dzīvo?
- Vai pievērs uzmanību saviem ikdienas paradumiem?
- Cik, tavuprāt, dabai draudzīgi ir tavi paradumi?
- Vai viegli būt dabai draudzīgam? Lūdzu, pamato detalizētāk.
- Kā rīkoties, ja redzi, ka citi piesārņo vidi?
- Kādi var būt veidi, kā palīdzēt citiem kļūt dabai draudzīgākiem?

Izstrādāt klases kopīgu dabai labvēlīgo paradumu ieviešanas plānu, piemēram,

- samazināt apgaismojumu dienas gaišajā laikā,
- papīru izmantot no abām pusēm un šķirot to,
- vienu reizi nedēļā, ja ir iespējams, pārvietoties tikai kājām vai ar velosipēdu u. tml.

Nodarbība JA ES BŪTU

MĒRĶIS – pilnveidot prasmi formulēt un izteikt savu viedokli.

MATERIĀLI: 30. darba lapa, šķēres.

UZDEVUMA APRĀKSTS

- ➔ **Kopīgi iepazīties ar 30. darba lapā minētajām situācijām.**
- ➔ **Sagriekt darba lapu atsevišķās kartītēs, tās novietot otrādi uz galda.**

- ➔ **Pa vienam izvēlēties kādu no kartītēm, tajā minēto situāciju sameklēt romānā, nolasīt to pārējiem un komentēt:**
 - kā saprotama grāmatas varoņa rīcība,
 - kā justos, ja pašam tas būtu jāpiedzīvo,
 - kā rīkotos, ja nonāktu tādā situācijā,
 - ko ieteiktu darīt, lai nepiedzīvotu tādus brīžus.

- ➔ **Kopīgi pārrunāt dzirdēto, minēt galvenos notikumus, kas ietekmējuši konkrēto situāciju, un apspriest, ko varētu darīt citādi, lai tādu nepiedzīvotu.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- Vai tu esi pavadījis vasaru laukos?
- Vai viegli iejusties jaunā vidē?
- Kā atrast jaunus draugus un kopīgas intereses ar tiem?
- Kā tu domā, vai ar citiem var runāt par visu? Pamato savu atbildi.
- Kā risināt strīdu ar draugu, ja abiem nav bijusi taisnība?
- Kā rīkoties, ja pašam vai citiem dara pāri?
- Vai sarunāšanās palīdz savstarpējās attiecībās? Pamato savu atbildi.

Organizēt tikšanos ar psihologu, kas pastāsta par savstarpējo attiecību veidošanos un sarunu nozīmi tajās.

Maja Lunde
Saulis sargātāja

Rīga: Zvaigzne ABC, 2023.

Maja Lunde (1975) ir populāra un pasaulē pazīstama norvēģu rakstniece. Sarakstījusi daudz grāmatu bērniem un jauniešiem, to skaitā arī sēriju "Pasaulē foršākie bērni". Viņa raksta scenārijus gan bērnu, gan pieaugušo televīzijas raidījumiem. Latviešu valodā tulkotas vairākas Majas Lundes grāmatas – "Bišu vēsture" (2020), "Pasaulē foršākie bērni. Baisā skatuve" (2020), "Sniega māsa" (2022), "Saulis sargātāja" (2023). Viņas romāns pieaugušajiem "Bišu vēsture" pasaulē kļuvis par bestselleru. Vairāk par autori – <https://osloliteraryagency.no/author/maja-lunde/>.

Lisa Aisatū (1981) ir godalgota un kritiķu atzīta ilustratore, māksliniece un bilžu grāmatu autore, ar savām brīnišķīgajām ilustrācijām labi pazīstama arī Latvijā. Viena no populārākajām viņas ilustrētajām grāmatām ir Majas Lundes "Sniega māsa" (2022), latviski izdota arī viņas ilustrētā Klusa Hāgerupa bilžu grāmata "Meitene, kas gribēja izglābt grāmatas" (2019), kas "Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijas" 9+ vecuma grupā ieguvusi 1. vietu. Vairāk par ilustratori – <https://lisaisato.com/>.

Grāmatu tulkojusi **Dace Deniņa** (1973), tulkojāja no dāņu, zviedru un norvēģu valodām.

Nodarbība CITĀTS MEKLĒ ATTĒLU

Mērķis – veicināt lasītā un mijiedarbības starp tekstu un ilustrācijām izpratni.

Materiāli: 31. darba lapa, pildspalva.

Uzdevuma apraksts

Uzdevums veicams individuāli vai grupā pēc nodarbības vadītāja ieskatiem.

→ **Pēc tam, kad grāmata izlasīta, izdalīt darba lapas un paskaidrot uzdevumu:**

- 1) izlasīt deviņus grāmatas citātus un aplūkot attēlus,
- 2) pie katra attēla uzraksti tam atbilstošā citāta numuru,
- 3) zem katra attēla uzrakstīt vienu vārdu, kas raksturo tavas emocijas pēc attēla aplūkošanas un citāta izlasīšanas.

→ **Darba lapā aiz katra citāta ir norādīts attēla un citāta grāmatas lappuses numurs.**

→ **Aicināt veikt uzdevumu.**

→ **Pārrunāt atbilžu izvēli.**

PAREIZĀS ATBILDES

1. citāts – attēls 14. lpp., teksts 15. lpp.
2. citāts – attēls 48. lpp., teksts 49. lpp.
3. citāts – attēls 73. lpp., teksts 72. lpp.

4. citāts — attēls 69. lpp., teksts 67. lpp.
5. citāts — attēls 147. lpp., teksts 144. lpp.
6. citāts — attēls 166. lpp., teksts 165. lpp.
7. citāts — attēls 182. lpp., teksts 183. lpp.
8. citāts — attēls un teksts 189. lpp.
9. citāts — attēls 195. lpp., teksts 194. lpp.

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- Vai izvēlētie attēli precīzi ilustrē citātus? Cik tādu ir procentuāli?
- Vai kāds attēls papildina citātu ar jaunu saturu? Ja tā, tad mini piemēru.
- Vai attēlos ir viegli redzēt grāmatas varoņu emocijas?
- Kā tev veicies ar viena vārda, kas raksturo tavas emocijas, izvēli?
- Kas no lasītā tev visspilgtāk palicis atmiņā?
- Kādas ir galvenās romānā atspoguļotās tēmas?

Izlasīt Majas Lundes grāmatu “Sniega māsa” (Zvaigzne ABC, 2022), kura iznākusi norvēģu valodā 2018. gadā un ieguvusi rekordlielus panākumus – drukātais izdevums Norvēģijā ticis pārdots 250 tūkstošos eksemplāru un jau pirmajos četros gados pēc izdošanas ticis tulkots vairāk nekā 30 valodās. Arī šo grāmatu ir ilustrējusi Lisa Aisatū. Organizējiet sarunu, pārdomājot, kāpēc šai grāmatai ir tik lieli starptautiski panākumi. Vai tā guvusi atsaucību arī jūsu sirdīs?

Nodarbība MANS ĪSAIS STĀSTS

MĒRĶIS – sekmēt lasītā romāna izpratni, kā arī praktizēt radošo rakstīšanu.

MATERIĀLI: 32. darba lapa, pildspalva.

UZDEVUMA APRAKSTS

- ➔ **Pēc romāna izlasīšanas izdalīt darba lapas un paskaidrot uzdevumu par sava stāsta sacerēšanas gaitu:**
 - 1) sagatavot stāsta uzmetumu,
 - 2) izdomāt stāsta nosaukumu,
 - 3) uzrakstīt stāstu, izmantojot sagatavoto uzmetumu.
- ➔ **Pirms uzdevuma veikšanas nolasīt jautājumus uzdevuma izpratnei, kas varētu palīdzēt sagatavoties stāsta sacerēšanai.**
- ➔ **Sacerēt stāstu, izmantojot darba lapu.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

Vienu gadu pēc saules atgriešanās debesīs kā mainījušies ..

- .. ciema ļaudis?
- .. ciema flora un fauna?
- .. cilvēku mijiedarbība ar dabu?
- .. norises dabā gada ietvaros?

- .. cilvēku savstarpējās attiecības?
- .. Marijas attiecības ar Liliju un tēvu?
- .. Marijas attiecības ar ciema ļaudīm?
- .. Viesuļa (zēna) un Zibeņa (suņa) dzīve?

Nolasīt sava stāsta visspēcīgāko teikumu (bez komentāriem).

Olga Černa
Klāruks un 11 vecmāmiņas
Rīga: Liels un mazs, 2023.

Olga Černa (1964) ir čehu rakstniece, kas reiz bijusi agronome, bet nu jau vairākas desmitgades ir iecienīta bērnu un jauniešu grāmatu autore, kuras darbi Čehijā saņēmuši bērnu literatūras balvu Zelta lente (*Zlatá stuha*), Boloņā – *Ragazzi* balvu un Minhenē iekļauti Starptautiskās Jaunatnes bibliotēkas pasaules labāko grāmatu ikgadējā kolekcijā “*The White Ravens*”.

Ažbeta Skālova (1982) ir čehu gleznotāja, grafiķe un ilustratore. Absolvējusi Prāgas Lietišķās mākslas universitāti, Prāgā studējusi animāciju Jirži Barta studijā, ilustrāciju un grafiku Juraja Horvāta meistardarbnīcā, papildinājusies arī Parīzē un Baltimorā. Viņai tuva glezniecība, īpaši akvarelis, grafika un objektu māksla.

Ingmāra Balode (1981) ir latviešu dzejniece un tulkotāja. Studējusi poļu valodu un kultūru Latvijas Kultūras akadēmijā. Tulko daiļliteratūru galvenokārt no poļu, bet arī no angļu un čehu valodas, atdzejo arī čehu un slovāku autorus.

Nodarbība VISAS VECMĀMIŅAS

MĒRĶIS – sekmēt lasītā teksta izpratni.

MATERIĀLI: 33. darba lapa, rakstāmpiederumi.

UZDEVUMA APRAKSTS

- Izdalīt nodarbības dalībniekiem darba lapas.
- Paskaidrot uzdevumu – katras vecmāmiņas portretam blakus pierakstīt viņas vārdu un nelielu raksturojumu – kāda ir šī vecmāmiņa, kādas ir viņas īpašības, ar ko viņa atšķiras no citām vecmāmiņām.
- Pēc uzdevuma izpildīšanas kopīgi apspriest atbildes, uz lielas papīra lapas apkopot katras vecmāmiņas īpašības.

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- Ar kuru vecmāmiņu tu visvairāk gribētu dzīvot kopā? Kāpēc?
- Ar kuru vecmāmiņu tu vismazāk gribētu dzīvot kopā? Kāpēc?
- Ar kuru no vecmāmiņām, tavuprāt, Klārukam ir vistuvākās attiecības?
- Ko Klāruks iemācījies no katras vecmāmiņas?
- Kāda, tavuprāt, ir Klāruka dzīve pēc vectēva atgriešanās?

- Ko tu gribētu pajautāt kādai no vecmāmiņām?

Sacerēt nelielu lugu un pēc tam izspēlēt teātri, kur piedalās visas vienpadsmit vecmāmiņas, Klāruks un vectēvs.

Nodarbība DIVPADSMITĀ VECMĀMIŅA

MĒRĶIS – veicināt radošu pašizpaušmi, attīstīt rakstīšanas prasmes.

MATERIĀLI: 34. darba lapa, rakstāmpiederumi, krāsainie zīmuļi.

UZDEVUMA APRAKSTS

- Izdalīt darba lapas un aicināt nodarbības dalībniekus iztēloties, ka Klāruks satiek vēl vienu, divpadsmito, vecmāmiņu.
- Aicināt bērnus izdomāt divpadsmitās vecmāmiņas tēlu – uzzīmēt viņas portretu, izdomāt viņas vārdu un uzrakstīt nelielu aprakstu – kāda viņa ir, kas viņai patīk un nepatīk, kā viņa iepazinusies ar Klāruka vectēvu.
- Aicināt dalībniekus pastāstīt par savu izdomāto divpadsmito vecmāmiņu.

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- Kāda ir tava vai kāda cita pazīstama vecmāmiņa?
- Kādām īpašībām, tavuprāt, ir jāpiemīt vecmāmiņai?
- Ko mēs varam mācīties no vecmāmiņām?

Uzzīmēt sava vai iedomāta vectētiņa portretu, zīmējumā ietverot kādu priekšmetu, kas viņu raksturo. Izveidot izstādi “Vienpadsmit vectētiņi”. Iepazīstinot ar savu zīmējumu citus, raksturot, kāpēc attēlotais cilvēks ir īpašs.

Nodarbība MANA VĒSTULE KLĀRUKAM

MĒRĶIS – attīstīt rakstīšanas prasmes.

MATERIĀLI: 35. darba lapa, rakstāmpiederumi, krāsainie zīmuļi.

UZDEVUMA APRAKSTS

- Atgādināt nodarbības dalībniekiem, ka “Klāruks un 11 vecmāmiņas” ir vēstuļstāsts – stāsts, kas uzrakstīts kā vēstuļu sērija starp izdomātiem stāstījuma varoņiem. Termins bieži tiek attiecināts arī uz stāstiem un romāniem, kuros vēstules papildina arī cita veida dokumenti, visbiežāk dienasgrāmatas ieraksti un avīžu izgriezumi. Pēdējā laikā šajā formā var iekļaut arī elektroniskos dokumentus, piemēram, bloga ierakstus un e-pasta vēstules.
- Pārrunāt vēstules rakstīšanas galvenos pamatnosacījumus.
 - Personisku vēstuli ieteicams rakstīt ar roku arī tad, ja ir pieejams dators. Drukātā veidā tā var šķist auksta, bezjūtīga, jo rokraksts ir personības zīme.

- Allaž patīkama ir pareizi un gaumīgi noformēta vēstule, rakstam jābūt glītam un salasāmam.
- Jāizvēlas glīts vēstuļpapīrs. Atceries, ka balts būs gaumīgs jebkurā gadījumā, un to var izrotāt ar saviem zīmējumiem.
- Nav pieklājīgi rakstīt uz lapām, kas izplēstas no skolas burtnīcas vai piezīmju grāmatiņas.
- Katra vēstule jāraksta uz veselas lapas, nevis uz neliela papīra gabaliņa. Šis noteikums ir spēkā arī tad, kad jāraksta tikai daži teikumi.
- Vēstuļpapīra augšā un apakšā jāatstāj dažus centimetrus brīva mala, maza maliņa jāatstāj lapas labajā pusē.
- Vispirms lapas vidū jāuzraksta uzruna vai sveiciens adresātam.
- Ar nelielu atkāpi jaunā rindā sākams tekstu, atceries, ka nav pieklājīgi sākt ar vietniekvārdu "es".
- Daži teikumi jāvelta cilvēkam, ģimenei, kam raksta.
- Lai vēstule būtu pārskatāma, ikreiz jauna doma jāsāk jaunā rindā ar atkāpi.
- Nav pieklājīgi vēstulē atvainoties par sliktu rokrakstu vai rakstīšanu steigā, jo tā ir necieņa pret adresātu. Labāk tad pārrakstīt un pēc tam nosūtīt.
- Neglīti izskatās, ja kaut kas pierakstīts klāt starp rindām vai ārpus tām, vai svītrots.
- Beigās jāizsaka sava cieņa un jāparakstās. Parakstam jābūt salasāmam, tam jāatrodas labajā pusē.
- Vēstule jāpārlasa. Tad jāsaloka tā, lai teksts vai sākuma lappuse būtu iekšpusē. Vispirms jāpārloka gareniski, tad šķērsām un tā, lai malas par puscentimetru nesakristu. Tas atvieglo vēstules atlocīšanu.
- Aploksnei allaž jābūt tīrai. Adrese jāuzraksta salasāmi.
- Katram adresātam vēstule būtu jāsaņem neatplēsta.
- Pieklājīgs cilvēks nekad nelasa citam adresētu vēstuli, ja vien nav saņēmis atļauju.
- Ir tāds jēdziens kā sarakstes noslēpums. Nekad nedod citiem lasīt tev rakstītas vēstules, un otrādi – nelasi svešas vēstules!
- Uz vēstulēm vienmēr jāatbild. Inteliģenti ļaudis parasti to veic vismaz nedēļas laikā.

Vairāk informācijas par vēstules rakstīšanas noteikumiem atrodams šeit: <https://www.uzdevumi.lv/p/latviesu-valoda/5-klase/teikums-sazina-7452/re-e756efb9-46bc-4af4-a861-bbbe3f9f57f0>.

- ➔ **Aicināt nodarbības dalībniekus iedomāties, ka viņiem jāuzraksta vēstule Klārukam. Pārrunāt, kāds varētu būt vēstules saturs, ko stāstītu un ko varētu viņai jautāt.**
- ➔ **Izdalīt darba lapu, pildspalvas, krāsainos zīmuļus un aicināt uzrakstīt Klārukam vēstuli.**
- ➔ **Uzaicināt dalībniekus, kuri vēlas, nolasīt savu uzrakstīto vēstuli.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- Vai esi kādreiz rakstījis vēstuli uz papīra un sūtījis pa pastu?
- Kam tu gribētu uzrakstīt vēstuli? Kāpēc?
- Kāpēc, tavuprāt, mūsdienās cilvēki reti raksta viens otram vēstules?

Noskaidrojiet pie saviem vecākiem vai vecvecākiem, kad, kā un kam viņi rakstījuši vēstules ar roku. Pēc tam kopīgi pārrunāriet uzzināto.

Žanete Lazdovska
Meitene zilā kleitiņā
Rīga: Zvaigzne ABC, 2023.

Žanete Lazdovska (1985) ir profesionāla juriste, romāns “Meitene zilā kleitiņā” ir viņas otrais darbs pusaudžiem. Viņas debijas romāns “Neatskaties” ieguvis lielu lasītāju atsaucību “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijā 2022”. Žanete Lazdovska ir autore pseidonīms, kas izvēlēts par godu vectēvam, rakstniekam Vladimiram Kaijakam, kurš īstajā vārdā bijis Kārlis Laimonis Lazdovskis (līdz 1959. gadam, vēlāk saucies Kārlis Bendrups (1959–1970), bet kopš 1970. gada vārda un uzvārda vietā lietojis savu pseidonīmu Vladimirs Kaijaks).

Nodarbība SPOKU STĀSTU PĒCPUSDIENA

MĒRĶIS – veicināt iztēli, prasmi uzstāties un stāstīt.

MATERIĀLI: krāsainie zīmuļi, A4 kartona lapas vākiem, materiāli grāmatas iesiešanai.

UZDEVUMA APRAKSTS

→ Pirms nodarbības lūgt sagatavot savu spoku stāstu, uzrakstīt to uz A4 lapas.

→ Nodarbības sākumā pārrunāt romāna notikumus.

→ Aicināt izstāstīt vai izlasīt savu sagatavoto spoku stāstu.

→ Izdalīt krāsu zīmuļus un uzzīmēt attēlu savam stāstam.

→ Sagatavot spoku stāstu grāmatu:

- kopīgi izdomāt grāmatas nosaukumu,
- izdomāt un uzzīmēt vāka attēlu,
- uzrakstīt ievadu,
- sagatavot satura rādītāju ar stāstu autoriem un nosaukumiem,
- iesiet grāmatu.

→ Pārrunāt darba procesu.

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- Kādus spoku stāstus esi lasījis?
- Ar ko spoku stāsti atšķiras no parastiem stāstiem?
- Kādus nostāstus tu zini par savu tuvējo apkaimi?
- Vai realitātē ir bijis kāds notikums ar spoku stāsta elementiem?
- Kāpēc, tavuprāt, bērniem un jauniešiem patīk lasīt un stāstīt spoku stāstus?

- Ja tu būtu rakstnieks, par ko tu rakstītu? Pamato savas domas!

- Noklausīties Youtube platformā spoku stāstus – LSM.lv radioteātris, Māris Rungulis “Pastaiga mirušo pilsētā”; 1. daļa – <https://radioteatris.lsm.lv/lv/raksts/pastaiga-miruso-pilseta/maris-rungulis.-pastaiga-miruso-pilseta-jeb-parupes-spoku-stasti.a149648/>, 2. daļa – <https://radioteatris.lsm.lv/lv/raksts/pastaiga-miruso-pilseta/maris-rungulis.-pastaiga-miruso-pilseta-jeb-parupes-spoku-stasti.a149651/>.
- Sagatavot spoku stāstu grāmatu izstādi un iepazīstināt ar to izstādes apmeklētājus.

Nodarbība BETA, DEINA UN CITI

MĒRĶIS – sekmēt koncentrēšanās prasmi, vērīgumu.

MATERIĀLI: 36. darba lapa.

UZDEVUMA APRAKSTS

- Pārrunāt romāna notikumus.
- Izdalīt darba lapas katram vai pa pāriem.
- Uzaicināt aizpildīt krustvārdu mīklu.
- Pārrunāt paveikto, izskatot jautājumus un noskaidrojot pareizās atbildes.

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- Ar kādu notikumu sākas romāna sižets?
- Par ko stāsta romāns?
- Kuras, tavuprāt, ir spilgtākās epizodes?
- Izdomā un pastāsti, kāds, tavuprāt, varētu būt notikumu turpinājums.
- Pastāsti, kā tu rīkotos, ja mājās, skolā vai citā sabiedriskā vietā būtu izcēlies ugunsgrēks?

KRUSTVĀRDU MĪKLAS ATRISINĀJUMS

									M	E	I	T	E	N	E					
						Ā	R	S	T	E										
								D	E	I	N	A								
							D	M	I	T	R	I	J	S						
							A	G	N	E	S	E								
							U	G	U	N	S	G	R	Ē	K	S				
										E	K	S	K	U	R	S	I	J	A	
L	A	M	P	U		D	R	U	D	Z	I	S								

								M	I	R	U	Š	I								
							P	A	U	L	A										
	D	A	I	Ļ	R	U	N	Ā	T	Ā	J	U		K	O	N	K	U	R	S	S
							S	P	O	K	S										
										L	A	U	R	A							
				E	G	L	Ī	T	E												
	C	I	L	V	Ē	K	A		S	I	L	U	E	T	S						
				S	L	Ī	K	S	T												
									D	I	V	U	S								
				K	A	I	M	I	Ņ	I	E	N	E								
					G	A	U	J	A												

- Apmeklēt vietējo Ugunsdzēsības depo vai Latvijas Ugunsdzēsības muzeju Rīgā, Hanzas ielā 5 - https://www.muzejs.vugd.gov.lv/lv?utm_source=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F.
- Apmeklēt un iepazīties ar Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta darbu - https://www.facebook.com/Latvianfirefighters/?locale=lv_LV.
- Pārrunāt ugunsdrošības jautājumus, izmantojot vietnē atrodamos materiālus - https://www.vugd.gov.lv/lv/izglitojosi-materiali-berniem-un-jauniesiem?utm_source=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F.

JAUNIEŠU ŽŪRIJAS 2024

15+ vecuma grupas grāmatas

Anna Sofija Žuano
Deja, mīla, Parīze
Rīga: Latvijas mediji, 2023.

Anna Sofija Žuano ir dzimusi un augusi Parīzē. Pēc universitātes beigšanas Francijā viņa pārcēlusies uz Amsterdamu, lai sāktu karjeru reklāmas jomā. Pēc tam viņa devusies uz Austrāliju un dažus gadus pavadījusi Melburnā, tad pārcēlusies uz Ņujorku, kur kopā ar ģimeni dzīvo arī pašlaik. Viņa ir vairāku bestselleru autore, viens no tiem ir romāns “Deja, mīla, Parīze”, kas tulkots jau vairāk nekā 10 valodās.

Latviešu valodā to tulkojusi **Krista Betija Samauska** (2001).

Nodarbība DARI, JO TU TO VARI

MĒRĶIS – veicināt mērķtiecību, veidot laika plānošanas iemaņas.

MATERIĀLI: 37. darba lapa, pildspalva, flomāsteri.

UZDEVUMA APRAKSTS

- ➔ Pārrunāt romāna saturu, īpaši akcentējot galvenās varones izvirzītos mērķus un vēlmi tos sasniegt.
- ➔ Aicināt jauniešus uz sarunu par nākotnes plāniem, mērķu izvirzīšanu un to sasniegšanas plānošanu.
- ➔ Īsi iepazīstināt ar mērķu sasniegšanas metodi *Bullet journal* (<https://manilla.lv/bullet-journal-pierakstu-veidosanas-metode-ar-ko-sakt/>), kuras pamatā ir ikdienas ieradumu veidošana:
 - lielā mērķa izvirzīšana,
 - ikdienas mērķu izvirzīšana lielā mērķa sasniegšanai,
 - precīza atskaitīšanās sistēma sev par paveikto, veidojot ieradumus un fiksējot procesu darba lapā.
- ➔ Aicināt aizpildīt darba lapu un motivēt to darīt noteiktu laika periodu, lai izdotos sasniegt vēlamo rezultātu.

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- Kādi ir tavi ikdienas ieradumi?
- Vai tie var traucēt vai palīdzēt sasniegt mērķus?
- Vai zini, kas ir prokrastinācija? Vai esi ar to saskāries un vai vari paskaidrot, kā saproti šo vārdu?

Aicināt jauniešus patstāvīgi iepazīties ar Raidera Kerola (*Ryder Carroll*) vēstījumu <https://www.youtube.com/watch?v=ym6OYeLD5fA&t=86s> un metodes izklāstu <https://bulletjournal.com/>, izpētīt to sociālajos tīklos *Facebook* vai *Instagram*. Izvēlēties kādu profilu, kam sekot, un ieviest jaunas idejas savu mērķu sasniegšanā.

Nodarbība LASI UN DOMĀ

MĒRĶIS – veicināt teksta izpratni, tā uztveri un analīzi.

MATERIĀLI: 38. darba lapa, metamais kauliņš.

UZDEVUMA APRAKSTS

- Aicināt jauniešus iesaistīties sarunu spēlē – rindas kārtībā mest kauliņu, virzīties pa laukumiem uz priekšu, atbildot uz jautājumiem. Var izmantot darba lapas attēlu kā spēles virsmu vai projicēt attēlu uz interaktīvās tāfeles.
- Aicināt dalībniekus kopīgi pārrunāt un diskutēt par jautājumiem.

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- Vai literatūra var palīdzēt labāk izprast savu dzīvi? Pamato savas domas.
- Vai romānu lasīšana palīdz attīstīt lasītprasmi? Kāda, tavuprāt, ir ļoti laba lasītprasme?
- Vai ir svarīgi diskutēt par dažādām tēmām un dzīvi kopumā? Pamato savas domas.

Izpētiet internetā vai kādā mākslas albumā pasaulslavenā gleznotāja Edgara Degā mākslas darbus. Organizējiet sarunu par redzēto.

Dina Zoldnere

Pavediens. Laika čūskas pavēlniece

Rīga: Zvaigzne ABC, 2024.

Dina Zoldnere (1959) dzimusi Skrundā, beigusi Rīgas Lietišķās mākslas vidusskolas dekoratīvās noformēšanas macību programmu, Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības akadēmijā ieguvusi psiholoģijas skolotāja kvalifikāciju, strādājusi par vizuālās mākslas, kultūras vēstures un psiholoģijas skolotāju. Viņa ir dizaina studijas "Dina" īpašniece un jau 16 gadus veido interjera projektus gan privātām, gan publiskām telpām. Dina Zoldnere nodarbojas ar gleznošanu, piedalās mākslas izstādēs un dažādos citos mākslas sarīkojumos. Līdz šim rakstniecei ir iznākuši četri romāni – "Izdzīvot meiteņu paradīzē" (2014), "Atspulgi akā" (2017), "Algotņi" (2020), "Sniegā" (2021). Fantāzijas romāns "Pavediens. Laika čūskas pavēlniece" (2024) ir iecerētas triloģijas pirmā grāmata.

Nodarbība TAVS PAVEDIENS CITĀ LAIKMETĀ

MĒRĶIS – veicināt fantāziju un mācīties rakstīt stāstu.

MATERIĀLI: dators.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Kopīgi pārrunāt un apspriest romāna notikumus.**
- **Aicināt no piedāvātajiem variantiem izvēlēties kādu laikmetu un uzrakstīt stāsta turpinājumu tajā:**
 - akmens laikmetā,
 - ledus laikmetā,
 - nākotnē.
- **Aicināt nolasīt savu stāstu.**
- **Aicināt dalībniekus savos stāstos atrast un izrakstīt atslēgvārdus.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- Ja tu nedzīvotu 21. gadsimtā, kurā laikmetā vēlētos dzīvot?
- Kas romānā tevi saista visvairāk?
- Vai viegli ir iejusties cita laikmeta sadzīvē un paražās?
- Kā tu vērtē galvenās varones spēju iedzīvoties senajā laikmetā?
- Kas būtu nepieciešams, lai varētu ceļot laikā?

Bibliotēkas krājumā atrast fantāzijas grāmatas un katram dalībniekam izvēlēties grāmatu, iepazīties ar to un atrast raksturīgāko fragmentu, ko nolasīt citiem dalībniekiem.

Uzaicināt rakstnieci Dinu Zoldneri piedalīties sarunās par grāmatu, tās turpinājumiem un fantāzijas literatūru.

Uzaicināt pasākuma dalībniekus pastāstīt par savu iecienītāko fantāzijas žanra grāmatu.

Nodarbība LIETAS TOREIZ UN TAGAD

MĒRĶIS – veicināt interesi par vēsturi, rosināt pētīt lietu vēsturi.

MATERIĀLI: dators, ekrāns (prezentācijām).

UZDEVUMA APRAKSTS

Grāmatā ceļošana laikā notiek ar sena artefakta palīdzību.

- Uz bibliotēku uzaicināt grupu jauniešu, kuri izlasījuši Dinas Zoldneres grāmatu.
- Aicināt sadalīties grupās vai pāros, lai izpētītu un sagatavotu prezentāciju (5 min.) par kādas lietas vēsturi.
- Sagatavot izlozi vai kopīgi vienoties par lietu vēsturi kādā no laikmetiem:
 - acteki (14.-16. gs.);
 - Renesanse (14.-17. gs.);
 - Senā Roma (8. gs. pr. Kr.– 5. gs. m. ē.);
 - Akmens laikmets (2,6 miljoni gadu– apm. 4000 g. pr. Kr.).
- Aicināt grupas vai pārus sagatavot prezentāciju par kādu no piedāvātajām tēmām:
 - mājas iedzīvi;
 - saimniecības priekšmeti;
 - apģērbs un tā piederumi;
 - mūzikas instrumenti;
 - pilsētas.
- Rosināt meklēt informāciju dažādos avotos:
 - grāmatās:

Bakedano, Elizabete, Zabē, Mišela. Acteki: enciklopēdija. Rīga: Zvaigzne ABC, 1999. 64 lpp. (Sērija *Redzeslokā*, 15).

Koula, Alisone. Renesanse: enciklopēdija. Rīga: Zvaigzne ABC, 2001. 64 lpp. (Sērija *Redzeslokā*, 22).

Makintoša, Džeina. Arheoloģija: enciklopēdija. Rīga: Zvaigzne ABC, 2004. 64 lpp. (Sērija *Redzeslokā*, 42).

Roulands-Vorns, L. Tērpi: enciklopēdija. Rīga: Zvaigzne ABC, 2001. 64 lpp. (Sērija *Redzeslokā*, 28).

Sekaninova, Štepānka, Urbāneks, Martins. Ikdienišķo lietu neparastā vēsture. Rīga: Story House Egmont, 2023. 83 lpp.

Sekaninova, Štepānka. Parasto lietu neparastā vēsture. Rīga: Egmont Publishing, 2020. 90 lpp.
Tērnere, Treisija, Milza, Andrea, Gifords, Klaivs. 100 izgudrojumi, kas veido vēsturi: izcili atklājumi, kas mainījuši mūsu pasauli. Rīga: Zvaigzne ABC, 2017. 128 lpp.

- elektroniskajos resursos: www.enciklopedija.lv; www.letonika.lv; www.zudusilatvija.lv; www.digitalbiblioteka.lv; www.google.lv
- vēstures un novadpētniecības muzejos.

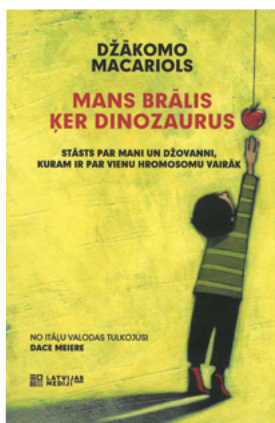
- ➔ **Kopīgi pārrunāt romāna galvenos sižeta pagriezienus.**
- ➔ **Uzaicināt grupas dalībniekus dalīties ar savām prezentācijām un salīdzināt tajās aplūkotās lietas ar līdzīgām lietām mūsdienās.**
- ➔ **Pārrunāt darba procesu un lietu nozīmi mūsdienās.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- Kurā gadsimtā tu vēlētos dzīvot? Kāpēc?
- Bez kurām lietām, priekšmetiem šodien nevarētu iztikt?
- Kā, tavuprāt, cilvēki varējuši iztikt bez galda piederumiem?
- Kas mūsdienās cilvēkam ir vissvarīgākais un visnoderīgākais?
- Kā, tavuprāt, agrāk varēja dzīvot bez plastmasas, dārziem, pilsētām?
- Kas būtu jādara, lai atveseļotu dabu, planētu?

Izpētīt kādas interesantas lietas vēsturi un pastāstīt par to citiem.

Džākomo Macariols **Mans brālis ķer dinozaurus**

Rīga: Latvijas Mediji, 2023.

Džākomo Macariols (1997) ir itāļu rakstnieks, scenārists un blogeris. Dzimis Veneto reģionā, kur joprojām dzīvo kopā ar savu ģimeni. “Mans brālis ķer dinozaurus” ir viņa debijas romāns. Viņš piedalījies vēlāk augsti novērtētās, grāmatas sižetā balstītās filmas *Mio fratello rincorre i dinosauri* (2019) tapšanā. Filma 2020. gadā ieguvusi Eiropas Kinoakadēmijas Jauniešu žūrijas galveno balvu. Džākomo Macariols ir arī vairāku Itālijas *Netflix* seriālu autors, dažādu literāro festivālu dalībnieks.

Dace Meiere (1973) tulko no itāļu, lietuviešu, spāņu un katalāņu valodas. Viņa ir iztulkojusi jau vairāk nekā 150 grāmatu, tostarp Umberto Eko, Sandro Veronēzi, Alesandro Bariko, Žaumes Kabrē, Kristinas Sabaļauskaites un citu autoru darbus.

Nodarbība SARUNU APLIS

MĒRĶIS – sekmēt lasītā teksta izpratni, rosināt empātiju, attīstīt prasmi izteikt savu viedokli.

MATERIĀLI: 39. darba lapa.

UZDEVUMA APRAKSTS

- ➔ Aicināt nodarbības dalībniekus sasēsties aplī un iesaistīties sarunā par romānu, tā sižetu.
- ➔ Pēc kārtas uzdot jautājumus no darba lapas, rosinot dalībniekus atbildēt.
- ➔ Pēc tam, kad ir pārrunāti visi jautājumi, aicināt nodarbības dalībniekus turpināt sarunu par romānā skartajām tēmām un problēmām.

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- Kā mēs varētu veidot iekļaujošu sabiedrību?
- Kāpēc, tavuprāt, cilvēki jūtas tik neērti cilvēku ar īpašām vajadzībām klātbūtnē?
- Kā var palīdzēt cilvēkiem ar īpašām vajadzībām?
- Vai esi ievērojis, ka draugu mājās kaut kas ir pilnīgi citāds nekā tavās? Pastāsti.

Noskatīties izglītojošu īsfilmu par Dauna sindromu “Nenovērsies, atbalsti!” vietnē <https://www.youtube.com/watch?v=Cjh1OddUu98>.

MĒRĶIS – sekmēt lasītā teksta izpratni.

MATERIĀLI: 40. darba lapa, dators ar interneta pieslēgumu.

UZDEVUMA APRAKSTS

- Atgādināt nodarbības dalībniekiem, ka “Mans brālis ķer dinosauros” ir autobiogrāfisks romāns. Nodaļā “Seši vienāds ar seši” tiek stāstīts par to, kā Džākomo filmē video ar Džovanni.
- Noskatīties video “The Simple Interview | 21 March 2015 - WDSO | #simpleinterview”: <https://www.youtube.com/watch?v=0v8twxPsszY>.
- Izdalīt darba lapas un paskaidrot, ka katram dotajam video laika nogriežnim ir jāatrod atbilstošs citāts no grāmatas.
- Pēc uzdevuma izpildīšanas pārrunāt atbildes.

ATBILDES

Laiks video	Citāts
0:13–0:16	A
0:23–0:31	C
0:55–1:02	D
2:07–2:22	G
2:32–2:40	B
3:05–3:08	E
3:21–3:27	H
3:28–3:32	F
4:23–4:44	I

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- Kāpēc Džākomo ir svarīgi uzņemt šo video ar brāli?
- Kāpēc, tavuprāt, šim video ir tik daudz skatījumu?
- Par ko tu gribētu uzņemt video?

Apmeklēt Starptautiskās Dauna sindroma dienas mājaslapu, apskatīt, kādu informāciju tur var atrast: <https://www.worlddownsyndromeday.org/>.

Elizabete Šteinkellnere

Papīra klavieres

Rīga: Liels un mazs, 2023.

Austriešu rakstniece **Elizabete Šteinkellnere** (1981) sarakstījusi vairāk nekā 10 bērnu un jauniešu grāmatas. Viņa Vīnē studējusi sociālo pedagoģiju, vēlāk kultūras un sociālo antropoloģiju, tagad darbojas rakstniecībā. 2016. gadā saņēmusi Austrijas nacionālo balvu bērnu un jauniešu literatūrā, bet 2020. gadā – Vīnes bērnu un jauniešu literatūras balvu. Romāns “Papīra klavieres” 2021. gadā ticis nominēts Vācijas bērnu un jauniešu literatūras balvai. Līdz šim tā ir vienīgā autore grāmata, kas tulkota latviešu valodā. Vairāk par autori – <https://www.elisabeth-steinkellner.at/about>.

Ilustratore **Anna Guzella** (1987) studējusi vizuālo komunikāciju Berlīnes Mākslas skolā, Potsdamas Lietišķo zinātņu universitātē un Vilema de Koninga akadēmijā Roterdamā. Viņas zīmējumi ir ekspresīvi, dzimuši no cilvēku un mākoņu novērošanas, to tapšanā vienlīdz iesaistītas rokas, acis, sirds un vēlme izjust attīstības procesu. Vairāk par ilustratori – <https://www.annagusella.de/About>.

Tulkotāja **Signe Viška** (1997) studējusi vācu literatūru un valodniecību Latvijas Universitātē. 2021. gadā viņa debitējusi bērnu literatūrā ar bilžu grāmatu “Kate, kas gribēja kļūt par vectēvu” (Elīnas Brasliņas ilustrācijas), kas tulkota deviņās valodās.

Nodarbība MŪSU FANTASTISKI TRAKĀ DIENA!

MĒRĶIS – sekmēt lasītā izpratni, kā arī veicināt radošumu, sacerot literāru tekstu dienasgrāmatas formā.

MATERIĀLI: 41. darba lapa, rakstīšanai un ilustrēšanai nepieciešamie piederumi.

UZDEVUMA APRAKSTS

Radošā rakstīšana dienasgrāmatas formā. Darbs veicams individuāli pēc romāna izlasīšanas.

- Izdalīt darba lapas.
- Aicināt iepazīties ar jēdzienu “dienasgrāmata”.

Dienasgrāmata: piezīmes pa dienām par pieredzēto, padarīto, par saviem pārdzīvojumiem, pārdomām u. tml. (ko raksta atsevišķs cilvēks, retāk kolektīvs). Burtnīca, klade u. tml. ar šādām piezīmēm. Daiļdarbs, kas rakstīts šādu piezīmju veidā. (www.tezaurs.lv)

- Iepazīstināt ar īsu teorētisko informāciju par dienasgrāmatas formu no tīmekļa vietnes “uzdevumi.lv” – <https://www.uzdevumi.lv/p/latviesu-valoda-pec-skola2030-paraugprogrammas/8-klase/ka-es-veidoju-sazinu-ar-sevi-un-citiem-56741/metafora-darbibas-varda-izteiksmes-59869/re-ea9f2c5b-fb3f-4724-9436-5d1175b09b3a>.

- Ja laika plānojums atļauj, var noskatīties īsu video (2.15 min.) par to, kā latviešu aktrise Zane Daudziņa rakstījusi un ilustrējusi savu debijas grāmatu “Dienasgrāmata” – <https://www.lsm.lv/raksts/kultura/literatura/zanes-daudzinas-dienasgramata--izdota-aktrises-debija-rakstnieciba.a426346/>.
- Aicināt izpildīt uzdevumu darba lapā.
- Piedāvāt iespēju dalībniekiem, kuri to vēlas, nolasīt sacerēto dienasgrāmatas tekstu citiem nodarbības dalībniekiem.
- Pārrunāt uzdevumu, uzdodot jautājumus uzdevuma izpratnei.

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- Vai ir viegli iztēloties un iejusties Maijas tēlā?
- Ar ko atšķiras privātas dienasgrāmatas rakstīšana no literārā darba rakstīšanas dienasgrāmatas formā?
- Kādas priekšrocības ir literārā darba rakstīšanai dienasgrāmatas formā?
- Ar ko atšķiras privāta no publiskas dienasgrāmatas?
- Vai tu bez vilcināšanās varētu nolasīt savu sacerēto dienasgrāmatas ierakstu citiem?
- Kā tu jūties, kad esi nolasījis savu dienasgrāmatas ierakstu citiem?
- Vai dienasgrāmatas rakstīšana, tavuprāt, ir lietderīga nodarbošanās? Lūdzu, pamato savu atbildi.
- Kas tev visvairāk palicis atmiņā pēc grāmatas lasīšanas un uzdevuma veikšanas?

- Izlasīt Zanes Daudziņas “Dienasgrāmatu”, kuru viņa rakstīja Covid-19 pandēmijas laikā. (Zane Daudziņa. Dienasgrāmata. Rīga: Zvaigzne ABC, 2021.)
- Apmeklēt bibliotēku un atrast vēl kādu grāmatu, kas uzrakstīta dienasgrāmatas formā. Piemēram, Aijas Bley “8.b klase” (Rīga: On the Road, 2020.).

Nodarbība BALTIE TAUSTIŅI, MELNIE TAUSTIŅI... UN VĀKS

MĒRĶIS – veicināt lasītā teksta dziļāku izpratni.

MATERIĀLI: 42. darba lapa, šķēres.

UZDEVUMA APRAKSTS

Pēc grāmatas izlasīšanas ar kartiņu palīdzību organizēt sarunu par romānu.

- Pirms uzdevuma veikšanas izdrukāt darba lapu uz biezāka papīra; sagriezt kartiņas pa atsevišķiem jautājumiem; uzlikt uz galda otrādi, lai nav redzami jautājumi.
- Lūgt dalībniekus izvēlēties katram vienu kartiņu un aicināt atbildēt, sākot ar 1. kārtas numuru. Dalībniekam skaļi jānolasa citāts, tad jautājums vai uzdevums un jāsniedz atbilde. Var aicināt arī citus papildināt vai precizēt teikto, ja kāds to vēlas.
- Pārbaudīt pareizās atbildes uz tiem jautājumiem, kuriem tādas dotas romāna tekstā.
- Pārrunāt lasīto un izteiktos viedokļus, uzdodot jautājumus uzdevuma izpratnei.

SARUNAS KARTIŅU JAUTĀJUMU PAREIZĀS ATBILDES (TREKNRAKSTĀ).

- 2. Maija dzīvo..

Trīs bērnu ģimenē ar vienu vecāku (mammu).

- 5. Maijas draudzene Karla atšķiras ar to, ka..

Ir transpersona – cilvēks, kura subjektīvā dzimumidentitātes izjūta nesakrīt ar bioloģisko dzimumu.

- 9. Atjautības uzdevums no Dano. “Tāpat: tēvs un dēls brauc mašīnā. Viņi iekļūst smagā avārijā, tēvs nomirst notikuma vietā, dēlu aizved uz slimnīcu, viņš uzreiz jāoperē. Kad ķirurgs viņu ierauga, viņš nobāl un sauc: “Es viņu nevaru operēt, tas ir mans dēls!”

Jautājums: Kāpēc ķirurgs nevar viņu operēt?

Atbilde: **ķirurgs ir māte.**

- 17. “..ja iedzimto veidolu sauc par genotipu, tad par fenotipu uzskata..”

Ārējo izskatu.

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- Kā, tavuprāt, jūtas cilvēks trīs bērnu ģimenē ar vienu vecāku?
- Kas, tavuprāt, visvairāk nodarbina māti, kura viena audzina trīs bērnus bez jebkāda atbalsta no bērnu tēviem?
- Raksturo trīs draudzenes – Maiju, Aleksu un Kertu. Kas viņas vieno?
- Kāpēc, tavuprāt, Maija izvēlas draudzēties ar sarežģītiem cilvēkiem? Ko tas atklāj par viņas pašas personību?
- Ko tu domā par transpersonām (cilvēkiem, kuru subjektīvā dzimumidentitātes izjūta nesakrīt ar bioloģisko dzimumu)? Vai tu spēj ar tām mierīgi līdzāspastāvēt bez aizvainošanas un agresijas?
- Kāpēc reizēm ir tik grūti runāt par pāridarījumu pat ar labāko draugu?
- Vai tu varētu strādāt darba vietā, kurā tevi caur kameru novēro darba devējs? Pamato savu atbildi.
- Kas tev visspilgtāk palicis atmiņā pēc romāna izlasīšanas un sarunām?

Reģistrējieties mobilajā aplikācijā *Goodreads*, atrodiat romānu “Papīra klavieres”, novērtējiet to un sniedziet savu komentāru. Aplikācijā var novērtēt arī citas lasītās grāmatas vai meklēt nākamo, iespējams, dienasgrāmatas formā. Varat izvirzīt sev mērķi, cik grāmatu izlasīt gada laikā, lai tas noder kā motivācija to izdarīt, un sekot līdzī savam grāmatu lasīšanas progresam.

Luīze Pastore, Rute Marta Jansone

Šis ir mans seriāls

Rīga: Aminori, 2023.

Luīze Pastore (1986) ir latviešu rakstniece. Studējusi Latvijas Kultūras akadēmijā, radošo rakstišanu apgūvusi “Literārās akadēmijas” Prozas meistardarbnīcā. Vairākkārt saņēmusi Latvijas Literatūras gada balvu un Starptautisko Jāņa Baltvilka balvu bērnu literatūrā. 2018. gadā britu žurnāls *The Guardian* iekļāvis “Dog Town” (darba “Maskačkas stāsts” tulkojums) gada labāko jauno bērnu grāmatu izlasē. Viņas darbi vairākkārt iekļauti arī *The White Ravens* starptautiskajā sarakstā. Pēc L.Pastores grāmatas “Maskačkas stāsts” tapusi pilnmetrāžas animācijas filma “Jēkabs, Mimmi un runājošie suņi”. Romāns “Laimes bērni” saņēmis prestižo Boloņas Bērnu un jauniešu grāmatu balvu “Jaunie apvāršņi”.

Rute Marta Jansone (1996) ieguvusi bakalaura un maģistra grādu Latvijas Mākslas akadēmijas Vizuālās komunikācijas nodaļā. Šobrīd studē LMA profesionālās doktorantūras programmā, pētot attēlu uztveres jautājumus. Piedalās izstādēs Latvijā un ārzemēs. Kā ilustratore strādājusi pie bagātīgi ilustrētām kartēm sadarbībā ar izdevniecību “Jāņa Sēta” un A/S “Latvijas valsts meži”. “Šis ir mans seriāls” ir mākslinieces pirmā grāmata, kurā viņa kopā ar autori meklējusi dažādus mākslinieciskos risinājumus, lai lasītājiem labāk atklātu pusaudzības esenci un sava ceļa bruģēšanu. Par šo darbu 2024.gadā saņēmusi AS “Latvijas valsts meži” debijas balvu “Jaunaudze”.

Nodarbība STĀSTU KOLĀŽĀ

MĒRĶIS – veicināt fantāziju un spēju formulēt savas domas.

MATERIĀLI: A3 lapa, žurnāli, dažādi attēli, šķēres, līme, krāsainās pildspalvas.

UZDEVUMA APRAKSTS

- ➔ **Kopīgi izpētīt grāmatas neparasto izskatu. Pieņemts, ka grāmatas ir iespiestas cietos vākos, bet šī ir veidota kā žurnāls:**
 - A4 formāts,
 - iesieta mīkstos vākos,
 - vāki ir veidoti kā žurnāliem – ilustrācijas un teksts uz pirmā un pēdējā vāka izvietoti žurnāliem raksturīgā veidā,
 - teksts izvietots paragrāfos,
 - nodaļu nosaukumiem tiek izmantots tēmturis un tās tiek sauktas par sērijām,
 - ilustrācijām izmantotas fotogrāfijas, kas iegūtas no citiem periodiskajiem izdevumiem,
 - ilustrācijas izvietotas tā, lai tās vairāk atgādinātu žurnāliem raksturīgo ilustratīvo materiālu.
- ➔ **Aicināt dalībniekus uz A3 lapas ar dažādu attēlu palīdzību izstāstīt savu stāstu, izvēloties vienu no piedāvātajām tēmām:**

- brīvais laiks un hobiji,
- nākotnes plāni un sapņi,
- dzīves atziņas un ieteikumi citiem,
- vietas, ko vērts apmeklēt,
- filmas un izrādes, kuras noskatīties,
- grāmatas, kas palīdz dažādās dzīves situācijās,
- rakstnieki, mākslinieki un citi cilvēki, ko vērts iepazīt.

→ Izmantojot dažādus pieejamos resursus, apkopot nepieciešamās ilustrācijas.

Vietas, kur var meklēt ilustrācijas: reklāmu bukleti, avīzes, žurnāli, dažādi interneta resursi (<https://enciklopedija.lv/>, www.google.lv utt.), attēli, kas iegūti ar mākslīgā intelekta palīdzību (<https://dream.ai/>, <https://www.canva.com/ai-image-generator/> utt.).

Attēlus izgriezt un brīvā formā izvietot uz savas A3 lapas. Ja nepieciešams, pievienot aprakstus, visu pielīmēt un noformēt plakāta veidā.

→ Prezentēt savu darbu:

- pastāstīt par tēmu, ko izvēlējies,
- pamatot savu izvēli,
- prezentēt sagatavoto informāciju,
- izstāstīt, kā veicies ar informācijas un attēlu meklēšanu,
- atklāt, ko jaunu esi uzzinājis uzdevuma veikšanas laikā,
- pozitīvais un negatīvais, ko esi noskaidrojis par izvēlēto tēmu,
- ieteikumi citiem par piedāvāto informāciju un tās meklēšanu.

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- Kā tev šķiet, vai viegli būt jaunam?
- Kā tu rīkotos galvenās varones vietā?
- Ja būtu iespējams, kādā filmā tu gribētu spēlēt? Lūdzu, pastāsti vairāk.
- Vai viegli plānot savu dzīvi 3, 5 vai 10 gadus uz priekšu? Lūdzu, pamato atbildi.
- Kuri, tavuprāt, varētu būt nozīmīgākie notikumi, kas ietekmētu tavu dzīvi?
- Vai viegli ir ieteikt citiem kaut ko jaunu un nezināmu? Lūdzu, pamato savu atbildi.
- Kā runāt ar cilvēkiem, lai viņi tevi uzklausītu?

Kopīgi realizēt vienu vai vairākus no piedāvātajiem ieteikumiem, piemēram, filmas vai izrādes kopīgs apmeklējums, tikšanās ar kādu rakstnieku, mākslinieku vai interesantu cilvēku.

Nodarbība UZRAKSTI SLUDINĀJUMU UN ATRODI SAVU VĒSTUĻDRAUGU!

MĒRĶIS – rosināt radošo pašizpaušmi un spēju formulēt savas domas.

MATERIĀLI: A4 lapas, pildspalva, krāsainie zīmuļi, aploksne, kaste.

UZDEVUMA APRAKSTS

→ Pārrunāt grāmatā pieminētos faktus sakarā ar iepazīšanās sludinājumiem un vēstuļdraugiem.

→ **Kopīgi noskaidrot personīgo pieredzi, pārrunājot jautājumus:**

- vai kādreiz ir lasīti iepazīšanās sludinājumi,
- kādam vajadzētu būt iepazīšanās sludinājumam,
- vai kādam ir kāds vēstuļdraugs,
- kas ir vēstuļdraugs un kā ar to sarakstīties.

→ **Aicināt nodarbības dalībniekus individuāli izveidot anonīmus iepazīšanās sludinājumus ar mērķi atrast vēstuļdraugus, ņemot vērā šādus ieteikumus:**

- sludinājumā neminēt savu vārdu,
- nesniegt informāciju par savu vizuālo izskatu,
- minēt savu vecumu un dzimumu,
- nedaudz pastāstīt par sevi, piemēram, saviem hobijiem, lietām, kas patīk un aizrauj, utt.,
- atklāt kādu interesantu faktu vai notikumu, kas nav zināms pārējiem.

→ **Noformēt uzrakstīto sludinājumu, uzzīmējot savu pašportretu vai kādu simbolu, kas raksturo pašu, bet neatklāj identitāti.**

→ **Sludinājumu ievietot aploksnē, uz kuras uzrakstīts pseidonīms, kas tiks izmantots sarakstes laikā.**

→ **Savākt aplokšnes un aicināt dalībniekus pa vienam loterijas veidā izvēlēties vienu aploksni.**

→ **Aicināt nodarbības dalībniekus rakstīt vēstuli izvēlētajam vēstuļdraugam, neatklājot savu identitāti. Pirms sākt saraksti, savstarpēji vienoties, cik vēstules rakstīs, kādā laika posmā to darīs, kad un kādā veidā notiks vēstuļu apmaiņa.**

→ **Sagatavot kasti, kurā likt vēstules.**

→ **Noslēgumā organizēt sarīkojumu, kurā**

- atklāt, kuri ir vēstuļdraugi,
- kopīgi pārrunāt sludinājumu sacerēšanu,
- pārrunāt vēstuļu rakstīšanu, šāda veida sarakstes plusus un mīnusos,
- apspriest interesantākās tēmas, kas pieminētas vēstulēs.

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- Kā tev šķiet, vai viegli ir atrast vēstuļdraugu? Lūdzu, pamato savu atbildi.
- Vai, tavuprāt, ir iespējams salīdzināt draugu saraksti mūsdienās ar saraksti senāk? Kādas bija un ir katra laika komunikācijas priekšrocības?
- Vai esi izmantojis sludinājumu pakalpojumus un zini, kur tos meklēt?
- Kādi mēdz būt sludinājumi un kā tie atšķiras no reklāmas?
- Kādas mēdz būt vēstules un vai esi saņēmis vēstuli pa pastu?

Apmeklēt laikraksta vai tiešsaistes medija redakciju, iepazīties ar tās darbu un noskaidrot, kā un kādi sludinājumi tiek publicēti mūsdienās un kādi tie bijuši senāk.

Sosuke Nacukava

Stāsts par kaķi, kurš izglāba grāmatas

Rīga: Zvaigzne ABC, 2023.

Japāņu rakstnieks **Sosuke Nacukava** (1978) ir Šinšu universitātes medicīnas fakultātes absolvents, strādā par ārstu. Pirmā viņa grāmata "Dieva medicīniskā karte" tikusi izdota 2009. gadā, un par to autors ieguvis *Shogakukan* literatūras prēmiju. Savos darbos viņš raksta gan par savu pieredzi un darbu, gan par cilvēkiem, kuriem ir vajadzīga palīdzība, aprūpe vai, vienkārši, uzmanība. Viņš bieži pievēršas cilvēka likteņa un laimes jautājumiem no medicīniskā darbinieka vai slimnieka skatu punkta. Sosuke Nacukava pats kopš pandēmijas sākuma aktīvi strādājis ar COVID slimniekiem un savu pieredzi ir apkopojis dokumentālajā romānā "Klīniskais cietoksnis", pievēršot uzmanību medicīniskā personāla smagajai ikdienai un problēmām veselības aprūpes jomā. Romāns "Stāsts par kaķi, kurš izglāba grāmatas" ir viņa otrais romāns, kas jau izdots vairāk nekā divdesmit pasaules valstīs.

No japāņu valodas tulkojusi **Ingūna Beķere** (1965).

Nodarbība KĀDS LASĪTĀJS TU ESI?

MĒRĶIS – rosināt pārdomas par lasīšanu.

MATERIĀLI: 43. darba lapa, pildspalva vai zīmulis.

UZDEVUMA APRAKSTS

- ➔ Pārrunāt, kādus cilvēkus satiek stāsta galvenais varonis Rintaro, ko viņi dara ar grāmatām un kādi lasītāji viņi ir.
- ➔ Aicināt nodarbības dalībniekus aizpildīt testu, lai noskaidrotu, kādi lasītāji viņi ir.
- ➔ Pēc testa aizpildīšanas un rezultāta noskaidrošanas rosināt dalībniekus uz sarunu par lasīšanu.

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- Kura ir tava mīļākā grāmata? Kurš ir tavs iecienītākais rakstnieks?
- Vai tu lasi ātri vai lēni? Vai esi mēģinājis ātrlasīšanu?
- Vai tev vairāk patīk lasīt daiļliteratūru vai uzziņu, nozaru literatūru? Kāpēc?
- Vai tu lasi grāmatas, kas atzītas par klasiku? Kāpēc vai kāpēc nē?
- Kur tev ir vislabākā lasīšanas vieta? Cik ilgi tu vari lasīt vienā piegājienā?
- Kāda ir tava redze? Ko tu zini par lasīšanas ietekmi uz redzi?
- Kādas ir priekšrocības un trūkumi lasīšanai e-lasīšanas ierīcē, piemēram, *Kindle* vai *iPad*?

- Vai tu lasi žurnālus? Kuri un kādi žurnāli tev patīk?
- Vai tu lasi avīzes? Ja jā, kuru sadaļu tu lasi vispirms?
- Kā tu domā, vai drukātas grāmatas, papīra avīzes un žurnāli ar laiku izzudīs?
- Ko tu zini par grāmatu popularitāti? Kuras ir populārākās grāmatas pasaulē? Kāpēc?
- Vai tavā apkaimē ir laba bibliotēka? Cik bieži tu apmeklē bibliotēku?
- Ko nozīmē frāze “nespried par grāmatu pēc tās vāka”? Vai piekrīti šai domai?
- Vēsturē ir bijuši gadījumi, kad dažas grāmatas tikušas aizliegtas vai sadedzinātas. Kā tu domā, vai grāmata var būt bīstama sabiedrībai?
- Kuru grāmatu tu gribētu izlasīt nākamo?
- Kā tu izvēlies nākamo grāmatu, ko lasīsi?
- Kura ir tava mīļākā bērnības grāmata?
- Kāpēc ir svarīgi maziem bērniem grāmatas lasīt priekšā?
- Vai ir kas tāds, ko tu gribētu pajautāt kadam rakstniekam?
- Vai tu apkopo mīļākos citātus no lasītajām grāmatām? Kāpēc?

Izveidot “lasīšanas klubu”, kur reizi mēnesī dalībnieki satiekas un apspriež vienu iepriekš izvēlētu grāmatu.

Nodarbība UZZIŅU GURU

MĒRĶIS – veicināt lasītā izpratni un informācijpratību.

MATERIĀLI: 44. darba lapa, rakstāmrīks, dators vai cita viedierīce ar interneta pieslēgumu.

UZDEVUMA APRAKSTS

Uzdevumu veic individuāli vai grupā pēc grāmatas izlasīšanas.

- ➔ Izdalīt darba lapas.
- ➔ Pārbaudīt 1. un 2. uzdevuma pareizās atbildes (skatīties zemāk).
- ➔ Pēc uzdevuma pārbaudes pārrunāt jautājumus uzdevuma izpratnei.

1. UZDEVUMA ATBILDES – VĀRDI AR TO DEFINĪCIJĀM NO VĀRDNĪCAS “TĒZAURS”

- Epistulārs – tāds (daiļdarbs), kas uzrakstīts vēstuļu formā.
- Stenografēt – rakstīt (runu, tekstu) ar stenogrāfijas zīmēm.
- Retorika – oratora mākslas teorija un prakse.
- Sintakse – gramatikas nozare, kas pētī vārdu savienojumu, teikumu, teksta gramatisko struktūru.
- Fonētika – valodniecības nozare, kas pētī valodas skaņas, to pārmaiņas, vārda uzsvaru, zilbi, tās intonāciju, runas intonāciju; skaņu mācība.

2. UZDEVUMA ATBILDE – 1,9 MILJONI STERLIŅU MĀRCIŅU.

Atbildes meklēšanas ceļš. Atvērt tīmekļa vietni <https://enciklopedija.lv/> -> ierakstīt meklēšanas logā “Ludvigs van Bēthovens” -> kreisās puses izvēlnē izvēlēties sadaļu [Multivide] -> Atrast un

apskatīt manuskriptu. Tā aprakstā teikts, par kādu summu manuskripts ticis pārdots *Sotheby's* izsolē.

Tiešā saite uz enciklopēdijas šķirkli par Ludvigu van Bēthovenu – <https://enciklopedija.lv/skirklis/97163-Ludvigs-van-B%C4%93thovens>.

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- Vai tu esi kādreiz meklējis informāciju drukātā vārdnīcā?
- Vai tu iepriekš esi lietojis kādu vārdnīcu internetā? Kāda ir tava pieredze, meklējot definīcijas vārdnīcā "Tēzauris"?
- Kādā veidā tev labāk patīk meklēt informāciju – izmantojot drukāto vai interneta vārdnīcu? Pamato savu atbildi.
- Kāda ir tava pieredze, lietojot Nacionālo enciklopēdiju internetā? Vai ir viegli atrast prasīto informāciju?
- Kāda ir tava pieredze, meklējot un klausoties Ludviga van Bēthovena Devīto simfoniju? Vai meklēšanas procesā radušās kādas grūtības?

Veikt 1. un 2. uzdevumu, izmantojot kādu no drukātajām vārdu skaidrojošajām vārdnīcām un enciklopēdiju. Salīdzināt un pārrunāt, kādas ir priekšrocības un trūkumi uzziņu meklēšanai tradicionālā un digitālā veidā.

Nodarbība TESTS "KO ES ATCEROS NO ROMĀNĀ LASĪTĀ"

MĒRĶIS – pārbaudīt lasīto ar testa palīdzību.

MATERIĀLI: 45. darba lapa, pildspalva.

UZDEVUMA APRAKSTS

Testu par romānu veic individuāli vai grupā pēc romāna izlasīšanas.

- ➔ Izdalīt darba lapas un veikt testu.
- ➔ Pārbaudīt pareizās atbildes.
- ➔ Pārrunāt lasīto un testa izpildi, izmantojot jautājumus uzdevuma izpratnei.

TESTS AR PAREIZAJĀM ATBILDĒM (TREKNRAKSTĀ) UN NORĀDĪTAJĀM CITĀTU LAPPUSĒM.

1. Cik grāmatu ir izlasījis pirmajā labirintā sastaptais baltajās drēbēs ģērbtais vīrs pie ieslēgto grāmatu plaukta? (35. lpp.)
 - a. **57622.**
 - b. 65 tūkstošus.
 - c. Tas ir noslēpums.
2. Kurai romāna personai ir nefrītzaļas acis? (58. lpp.)
 - a. Rintaro Nacuki.
 - b. **Tiģerim.**
 - c. Rintaro klasesbiedrenei.

3. Kuru skaņdarbu klausās Lasīšanas izpētes institūta direktors?
- Repera Eminema dziesmu.
 - Latviešu dziesmu "Es izjāju prūšu zemi".
 - Ludviga Van Bēthovena Devīto simfoniju.**
4. Kādā vārdā Tīgeris mēdz uzrunāt Rintaro? (83. lpp.)
- Saimniek.
 - Mantiniēk.**
 - Rintarito.
5. Kā sauc Rintaro klasesbiedreni? (59. lpp.)
- Majo.
 - Sajo.**
 - Jojo.
6. Ko Lasīšanas izpētes institūta direktors dara ar grāmatām savā kabinetā? (72. lpp.)
- Griež tās ar šķērēm.**
 - Pieraksta savus komentārus lappušu malās.
 - Izplēš lapas un taisa no tām origami figūriņas.
7. Ko Rintaro un viņa līdzgājēji nedrīkst ņemt līdzī trešajā labirintā? (107. lpp.)
- Somas un jebkādu citu rokas bagāžu.
 - Naidu un ļaunprātību.
 - Abas atbildes pareizas.**
8. Kas tiek mests ārā pa izdevniecības "Pasaulē labākās grāmatas" biroja logiem? (118. lpp.)
- Eiro papīra naudas banknotes.
 - Papīra lidmašīnas.
 - Grāmatas.**
9. Grāmatas ir ļoti viegli pārdot. Ir tikai jāievēro kāds ļoti vienkāršs noteikums. Jāpārdod grāmatas, kuras..? (121. lpp.)
- Pārdod.
 - Pērk.**
 - Iesaka influenceri un *YouTube*-eri.
10. Strīpainais kaķis saka: "Šajā labirintā vislielākais spēks ir patiesībai. Tomēr ne viss tajā ir patiesība. Kaut kur noteikti jābūt.."? (125. lpp.)
- Āķim.
 - Pārsteigumam.
 - Meliem.**
11. "Nacuki grāmatnīca ir.."? (126. lpp.)
- Mazliet savāds grāmatu antikvariāts.**
 - Grāmatu arhīvs.
 - Privāta bibliotēka.

12. Lai saskatītu Tīgeri, ir jābūt īpašiem cilvēkiem īpašos apstākļos. Šis īpašais apstāklis ir tas, ka šiem cilvēkiem sirdī ir..? (144. lpp.)
- Līdzjūtība.
 - Labestība.
 - Mīlestība.
13. Ejot pa tumšo ceturto labirintu, Rintaro uzsver, ka grāmatu spēks ir "Līdzjūtība pret.."? (172. lpp.)
- Visumu.
 - Domāšanu.
 - Cilvēkiem.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- Rintaro vectēvs teicis, ka grāmatu lasīšana līdzinās kalnā kāpšanai. Kā to, tavuprāt, var saprast?
- Kādi bijuši lasīšanas paradumi pirms 30 gadiem?
- Kādi ir cilvēku lasīšanas paradumi mūsdienās?
- Kas ietekmē lasīšanas paradumus mūsdienās?
- Kādi ir tavi lasīšanas paradumi?
- Kas būtu nepieciešams, lai tu lasītu vairāk?
- Kā tev veicies ar testa izpildi? Vai, tavuprāt, tu labi atcerējies romānā lasīto?
- Vai tu esi kādreiz izmetis kādu grāmatu? Kā tu tad juties un kāpēc?
- Kādas, tavuprāt, ir labākās metodes, lai atbrīvotos no nevajadzīgām grāmatām?
- Kāda, tavuprāt, ir vērtīga grāmata?
- Kādai ir jābūt grāmatai, lai tu to iegādātos?
- Kā tu gatavojies grāmatas lasīšanai?
- Kas nosaka grāmatas vērtību?
- Vai, tavuprāt, ir atšķirība starp to, kādas grāmatas pieprasa sabiedrība un kādas grāmatas tu uzskati par vērtīgām?

- **Apmeklējiet grāmatnīcu un grāmatu antikvariātu. Salīdziniet, kas tiem kopīgs un kas atšķirīgs.**
- **Organizējiet "prāta vētru" par tēmu "Ieteikumi pilnīgi jaunam lasīšanas veidam".**
- **Organizējiet ātrlasīšanas sacensības.**